

Міністерство освіти і науки України
Луцький національний технічний університет

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет бізнесу та права

(повне найменування факультету)

Кафедра підприємництва, торгівлі та логістики

(повна найменування кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗА СТУПЕНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ «МАГІСТР»
ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЛОДІЖНОЇ
ПОЛІТИКИ ТА МОЛОДІЖНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ

спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма «Публічне управління та адміністрування молодіжної політики»

(назва освітньої програми)

Виконав: здобувач вищої освіти
Групи ПУА(МП)м – 21
Павлів Вікторія Вадимівна

(підпис)

Керівник:
д.е.н., професор
Полінкевич Оксана Миколаївна

(підпис)

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту
«___» _____ 20__ р.
к.е.н., доцент
Гарант освітньої програми:
Войчук Максим Володимирович

(підпис)

Луцьк – 2025 року

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет бізнесу та права

Кафедра підприємництва, торгівлі та логістики

Ступінь вищої освіти: магістр

Галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

Освітня програма: Публічне управління та адміністрування молодіжної політики

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

«__» _____ 202_ р.

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Павлів Вікторія Вадимівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи *Інституційне забезпечення молодіжної політики та молодіжної роботи в Україні*

Керівник роботи: д.е.н., професор Полінкевич Оксана Миколаївна

затверджені наказом закладу вищої освіти від «08» січня 2025 р. № **13/01-02**

2. Строк подання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи «__» _____ 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи наукові статті, матеріали міжнародних конференцій, навчальні посібники з питань розвитку та підприємництва, дані Державної служби статистики України.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що потрібно розробити):
ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ ТА МОЛОДІЖНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ. РОЗДІЛ 2. ОЦІНЮВАННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ ТА МОЛОДІЖНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ. РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ ТА МОЛОДІЖНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ. ВИСНОВКИ. ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ. ДОДАТКИ

5. Перелік графічного матеріалу:

1. Узагальнювальна характеристика молоді та підходів до її класифікації

2. Моделі молодіжної політики та молодіжної роботи

3. Узагальнювальна характеристика інституційного забезпечення молодіжної політики та молодіжної роботи

4. Зведена таблиця витрат Міністерства молоді та спорту України за 2022–2026 роки

5. Фінансування Міністерства молоді та спорту України за статтями видатків (КПКВК 3401070, 3401110, 3401120, 3401220, 3401280, 3401320, 3401360) у 2022–2026 роках, тис. грн

6. Частка молоді (14–35 років) у населенні України та її зміна (на початок року)

7. Рівень безробіття серед молоді (за методологією МОП)

8. Основні зміни у пріоритетах молодіжної політики України в умовах війни

9. Основні органи/установи інституційного забезпечення молодіжної політики, їх рівні, функції та приклади діяльності

10. Інструменти нормативно-правового та фінансового регулювання інституційної підтримки молоді

11. Партнерство інституцій у сфері молодіжної політики: суб'єкти, функції та інструменти взаємодії

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис	
		завдання видав	завдання прийняв
<i>Теоретичний розділ</i>	<i>Полінкевич О.М.</i>		
<i>Аналітичний розділ</i>	<i>Полінкевич О.М.</i>		
<i>Проектний розділ</i>	<i>Полінкевич О.М.</i>		
<i>Нормоконтроль</i>	<i>Хомяк Н.В.</i>		

7. Дата видачі завдання 23 вересня 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п		Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	<i>Обґрунтування теми</i>	<i>до 24.09.2024</i>	
2.	<i>Огляд літератури із досліджуваної проблеми</i>	<i>до 29.10.2024</i>	
3.	<i>Теоретичний розділ</i>	<i>до 07.03.2025</i>	
4.	<i>Аналітичний розділ</i>	<i>до 30.05.2025</i>	
5.	<i>Проектний розділ</i>	<i>до 03.09.2025</i>	
6.	<i>Висновки</i>	<i>до 01.10.2025</i>	
7.	<i>Формування списку джерел посилань</i>	<i>до 08.10.2025</i>	
8.	<i>Формування додатків</i>	<i>до 15.10.2025</i>	
9.	<i>Оформлення ілюстративного матеріалу</i>	<i>до 22.10.2025</i>	
10.	<i>Нормоконтроль</i>	<i>до 01.11.2025</i>	
11.	<i>Інструментальна перевірка на академічний плагіат</i>	<i>до 15.11.2025</i>	
12.	<i>Представлення кваліфікаційної роботи магістра до захисту</i>	<i>до 03.12.2025</i>	

Здобувач вищої освіти

_____ Павлів В.В.
 (підпис) (прізвище, ініціали)

Керівник кваліфікаційної роботи

_____ Полінкевич О.М.
 (підпис) (прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

Павлів В.В. Інституційне забезпечення молодіжної політики та молодіжної роботи в Україні. Рукопис.

Кваліфікаційна робота магістра ОП «Публічне управління та адміністрування молодіжної політики» спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування. Луцький національний технічний університет. Луцьк, 2025.

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку джерел посилань, додатків.

У роботі поглиблено теоретико-методичні засади інституційного забезпечення молодіжної політики та молодіжної роботи в Україні в умовах децентралізації та воєнного стану. Узагальнено сутнісні характеристики молодіжної політики, підходи до її реалізації та моделі молодіжної роботи з урахуванням європейських стандартів участі й інклюзії.

Проведено оцінювання стану реалізації молодіжної політики на національному, регіональному та місцевому рівнях у 2022–2024 роках, а також проаналізовано фінансове забезпечення та роль міжнародної допомоги. Визначено вплив повномасштабної війни на трансформацію пріоритетів молодіжної політики, зокрема розвиток волонтерства, мобільності молоді та психосоціальної підтримки.

Запропоновано напрями удосконалення інституційного забезпечення молодіжної політики через посилення організаційної структури, міжвідомчої координації та розвитку молодіжної інфраструктури. Обґрунтовано доцільність застосування нормативно-правових, фінансових і партнерських інструментів на засадах проєктного та модульного підходів.

Ключові слова: молодіжна політика, молодіжна робота, інституційне забезпечення, децентралізація, нормативно-правові інструменти, фінансове забезпечення, молодіжні центри, молодіжні ради, партнерство інституцій, воєнний стан.

ANOTATION

Pavliv V.V. Institutional support for youth policy and youth work in Ukraine. Manuscript.

Master's Qualification Thesis for the educational program «Entrepreneurship and Business Administration», specialty 076 Entrepreneurship and Trade. Lutsk National Technical University. Lutsk, 2025.

The master's qualification thesis consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of references, and appendices.

The paper deepens the theoretical and methodological foundations of the institutional support of youth policy and youth work in Ukraine under conditions of decentralization and martial law. The essential characteristics of youth policy, approaches to its implementation, and models of youth work are generalized with consideration of European standards of participation and inclusion.

The study assesses the state of youth policy implementation at the national, regional, and local levels in 2022–2024 and analyzes financial support and the role of international assistance. The impact of the full-scale war on the transformation of youth policy priorities is identified, particularly the development of volunteering, youth mobility, and psychosocial support.

Directions for improving the institutional support of youth policy are proposed through strengthening the organizational structure, interdepartmental coordination, and the development of youth infrastructure. The feasibility of applying regulatory, financial, and partnership instruments based on project-based and modular approaches is substantiated.

Keywords: youth policy, youth work, institutional support, decentralization, regulatory instruments, financial support, youth centers, youth councils, institutional partnership, martial law.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ ТА МОЛОДІЖНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ	13
1.1. Сутнісна характеристика молодіжної політики та молодіжної роботи в Україні	13
1.2. Моделі молодіжної політики та молодіжної роботи	19
1.3. Інституційні засади реалізації молодіжної політики та молодіжної роботи	22
РОЗДІЛ 2. ОЦІНЮВАННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ ТА МОЛОДІЖНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ	28
2.1. Аналіз стану молодіжної політики та роботи на національному, регіональному та місцевому рівнях в Україні	28
2.2. Фінансове забезпечення молодіжної політики та молодіжної роботи в Україні	32
2.3. Аналіз впливу війни на молодіжну політику та зміна пріоритетів у ній	37
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ ТА МОЛОДІЖНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ	42
3.1. Організаційна структура інституційного забезпечення молодіжної політики в Україні	42
3.2. Інструменти нормативно-правового та фінансового регулювання інституційної підтримки молоді	48
3.3. Партнерство інституцій: взаємодія держави, молоді, НУО та міжнародних структур	51
ВИСНОВКИ	56
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ	61
ДОДАТКИ	68

ВСТУП

Обґрунтування актуальності вибору теми роботи. Актуальність дослідження зумовлена системними трансформаціями, що відбуваються у сфері молодіжної політики України та потребують якісного інституційного забезпечення. Прийняття Закону України «Про основні засади молодіжної політики» заклало нову нормативну основу для формування державної політики щодо молоді, визначивши принципи підтримки молодіжної участі, розвитку молодіжної інфраструктури та створення умов для самореалізації молодих людей [1]. Одночасно діє Державна стратегія молодіжної політики до 2030 року, яка акцентує на необхідності розбудови сучасної системи молодіжної роботи, розвитку спроможності громад і впровадженні європейських підходів до роботи з молоддю [2]. Однак попри розширення нормативної бази, інституційні механізми реалізації політики залишаються фрагментарними та нерівномірно розвиненими на різних рівнях управління.

На рівні територіальних громад особливої ваги набуває питання формування ефективної мережі молодіжних центрів та забезпечення їх здатності виконувати функції не лише сервісних, а й координаційних структур [5]. Додаткового значення набувають положення Закону України «Про соціальні послуги» [3] та «Про громадські об'єднання» [4], що регламентують взаємодію державних і недержавних суб'єктів у реалізації молодіжних програм. В умовах воєнного стану, що посилює міграційні процеси, соціальну вразливість молоді та потребу у відновленні громад, особливо важливо переосмислити роль інституцій молодіжної роботи як інструментів згуртованості, розвитку людського капіталу та підтримки демократичної участі.

Таким чином, дослідження інституційного забезпечення молодіжної політики в Україні набуває особливої значущості, оскільки дозволяє оцінити реальний стан системи, виявити прогалини та запропонувати механізми її

модернізації відповідно до сучасних суспільних викликів і стратегічних орієнтирів держави.

Стан вивченості проблеми. Проблематикою дослідження щодо молодіжної політики та молодіжної роботи в Україні займалися дослідники у різні часи. Серед наукових праць вчених можна виділити такі групи: 1 група – займалися молодіжною політикою як сферою публічної політики та участі молоді. О.Софій акцентує увагу на ролі молоді як активного суб'єкта формування та реалізації молодіжної політики. Обґрунтовується необхідність переходу від патерналістського підходу до участі молоді у прийнятті управлінських рішень [6]. І. Єрмоленко розкриває сутність молодіжної політики та узагальнює основні моделі її реалізації в різних країнах. Особливу увагу приділено інституційним відмінностям між централізованими та децентралізованими моделями [25]. Друга група дослідників вивчали інституційне забезпечення та механізми реалізації молодіжної політики. Зокрема, Л. А. Гиренко проаналізувала ключові проблеми реалізації молодіжної політики в Україні, зокрема інституційну фрагментарність і недостатню координацію суб'єктів. Авторка пропонує шляхи подолання проблем через удосконалення управлінських механізмів [8]. С. О. Комаринець, С. Г. Машталір зосередилися на напрямках удосконалення молодіжної політики з позицій державного регулювання. Розглядали інституційні, фінансові та програмні інструменти впливу [11]. М. П. Циганин дослідив інституційну підтримку суб'єктів молодіжної політики на місцевому рівні. Автор аналізує роль органів місцевого самоврядування та молодіжних центрів [15]. Третя група дослідників аналізують європейську інтеграцію та міжнародні стандарти молодіжної політики. Так, Р. Г. Драпушко, П. В. Горінов, К. В. Захаренко, Є. С. Міненко розглядали трансформацію державної молодіжної політики України в умовах європейської інтеграції. Автори визначають інституційні виклики та можливості гармонізації з європейськими стандартами [9]. Є. В. Савельєв, О. С. Шарова аналізують механізми поширення цінностей і стандартів ЄС у сфері молодіжної політики. Особливу увагу приділено інституційній ролі європейських програм і мереж [10]. Т. М. Стукан здійснила

аналіз європейської системи інституційного забезпечення молодіжної політики. Авторка виокремлює ключові інститути та механізми координації [12]. Четверта група дослідників зосереджені були на молодіжній роботі, молодіжних працівниках та інфраструктурі. У роботі [13] розкривається підхід участі як основа сучасної молодіжної політики. Значну увагу приділено ролі молодіжних працівників і органів влади. У праці [14] проаналізовано потреби та стан діяльності молодіжних працівників в умовах війни. Визначено інституційні обмеження та перспективи розвитку молодіжної роботи. П'ята група дослідників вивчали молодіжну політику в умовах війни та відновлення. Зокрема, Т. Васильців та ін. досліджували пріоритети молодіжної політики в умовах війни та повоєнного відновлення. Обґрунтовуються нові інституційні інструменти та економічні механізми підтримки молоді [18]. В. О. Радкевич та ін. висвітлюють стан молоді в умовах воєнного стану. Аналізуються соціальні, освітні та трудові виклики [22]. Шоста група дослідників вивчають правові та інституційні основи молодіжної політики. Зокрема, Ю. М. Гришина, Л.Ю.Малюга аналізують правові засади реалізації молодіжної політики України. Розглядаються виклики глобалізації та кризових процесів [20]. Сьома група дослідників займалася комплексними питаннями щодо молодіжної політики та молодіжної роботи. У роботі [7] комплексно висвітлює становлення та перспективи молодіжної політики України [7]. Міждисциплінарний підхід щодо актуальних проблем молодіжної та сімейної політики висвітлено у праці [16]. У звіті Тлумацької ТГ подано аналіз програм місцевої молодіжної політики. Виявлено відповідність потреб молоді інституційним можливостям громади [17]. У роботі [19] аналізується спроможність органів влади та молодіжних консультативних органів. Окреслено інституційні виклики воєнного періоду. Г. Р. Матухно пропонує критерії класифікації інституційних чинників участі молоді [23]. Л. М. Івашова та ін. розглядають молодіжну субкультуру як суб'єкт державної політики. Автори пов'язують молодіжну активність із процесами відбудови [24].

Метою роботи є комплексне дослідження системи інституційного забезпечення молодіжної політики та молодіжної роботи в Україні, оцінка її

сучасного стану й ефективності, а також обґрунтування напрямів удосконалення інституційних механізмів реалізації молодіжної політики з урахуванням європейських стандартів і актуальних суспільних викликів.

Для забезпечення досягнення цієї мети поставлено низку *завдань*:

- розкрити сутність, принципи та цілі молодіжної політики і молодіжної роботи як складових публічної політики;
- узагальнити теоретико-методологічні підходи до інституційного забезпечення молодіжної політики;
- проаналізувати нормативно-правову базу реалізації молодіжної політики в Україні;
- охарактеризувати систему суб'єктів молодіжної політики та їх функціональну взаємодію;
- оцінити сучасний стан інституційного забезпечення молодіжної роботи на національному та місцевому рівнях;
- виявити основні проблеми та інституційні обмеження реалізації молодіжної політики;
- проаналізувати європейський досвід інституційного забезпечення молодіжної політики;
- обґрунтувати практичні рекомендації щодо удосконалення інституційної системи молодіжної політики в Україні.

Об'єктом дослідження є система молодіжної політики та молодіжної роботи в Україні як сфера публічного управління.

Предметом дослідження є сукупність інституційних механізмів, організаційних форм, правових засад і управлінських інструментів забезпечення реалізації молодіжної політики та молодіжної роботи в Україні.

Методи дослідження. Основними методами, які використовувалися при написанні кваліфікаційної роботи магістра є: *наліз* – для дослідження сутності молодіжної політики та молодіжної роботи, а також для вивчення сучасного стану інституційного забезпечення молодіжної політики в Україні на національному, регіональному та місцевому рівнях; *порівняльний аналіз* – з

метою зіставлення української моделі інституційного забезпечення молодіжної політики з європейськими підходами та стандартами; узагальнення – для виділення ключових тенденцій розвитку молодіжної політики та молодіжної роботи в умовах євроінтеграційних і воєнних трансформацій; групування – для систематизації наукових підходів і класифікації суб'єктів та інституцій молодіжної політики відповідно до їх функцій і рівнів управління; нормативно-правовий аналіз – для дослідження чинного законодавства України та підзаконних актів у сфері молодіжної політики; метод абсолютних і відносних показників – для оцінювання динаміки розвитку молодіжної інфраструктури та результативності реалізації молодіжних програм; графічний метод – для наочного подання та інтерпретації статистичних і аналітичних даних щодо інституційного забезпечення молодіжної політики.

Інформаційною базою дослідження слугують становлять нормативно-правові, статистичні, аналітичні та наукові джерела, що забезпечують комплексність і достовірність проведеного дослідження. Основу інформаційної бази складають Конституція України, Закони України, а також постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, зокрема щодо діяльності молодіжних центрів і реалізації Державної стратегії молодіжної політики до 2030 року.

Вагоме місце в інформаційній базі займають офіційні матеріали центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, зокрема Міністерства молоді та спорту України, обласних і територіальних громад, звіти про виконання програм молодіжної політики, статистичні дані Державної служби статистики України, а також результати моніторингових і соціологічних досліджень щодо становища молоді. У роботі також використано аналітичні звіти та дослідження міжнародних організацій, зокрема Ради Європи, Європейської Комісії, ЮНІСЕФ та інших інституцій, що висвітлюють європейські стандарти та практики молодіжної політики.

Науково-методичну складову інформаційної бази формують монографії, навчальні посібники, статті вітчизняних і зарубіжних науковців, матеріали

фахових наукових видань, електронні ресурси та офіційні вебсайти органів державної влади й громадських організацій. Сукупність зазначених джерел забезпечує обґрунтованість висновків і практичних рекомендацій, сформульованих у кваліфікаційній роботі.

Під час виконання кваліфікаційної роботи магістра було використано інструменти штучного інтелекту для редагування та форматування тексту та генерації контенту виключно як допоміжний засіб для пошуку ідей, уточнення формулювань та опрацювання літератури. Усі твердження, висновки та результати дослідження належать автору та ґрунтуються на власному аналізі, а отримані результати від генеративного ШІ були перевірені на достовірність та відповідність академічній доброчесності.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ ТА МОЛОДІЖНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ

1.1. Сутнісна характеристика молодіжної політики та молодіжної роботи в Україні

Молодіжна політика в Україні формується як складна, міжсекторальна сфера публічної політики, спрямована на створення умов для соціального, економічного, культурного та громадянського становлення молодих людей. Її сутність не зводиться до набору окремих програм чи адміністративних рішень, а проявляється як система цілей, принципів, інституцій та практик, що визначають місце молоді в суспільстві та державі. У сучасному українському науковому та нормативному дискурсі молодь дедалі чіткіше розглядається не лише як об'єкт державної опіки, а як повноцінний суб'єкт публічної політики, здатний впливати на ухвалення рішень і брати участь у їх реалізації.

Законодавчо молодіжна політика в Україні визначається як діяльність держави, органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства, спрямована на забезпечення прав і свобод молоді, її залучення до суспільного життя та підтримку ініціатив, що відповідають потребам молодих людей. Такий підхід закріплює ціннісну основу політики, орієнтовану на права людини, рівність можливостей і соціальну справедливість. Водночас на практиці це означає необхідність координації дій різних секторів – освіти, зайнятості, соціального захисту, культури, охорони здоров'я, безпеки – що робить молодіжну політику інтегративною за своєю природою.

Сутнісною характеристикою сучасної молодіжної політики в Україні є її тісний зв'язок із процесами демократизації та децентралізації. Передача значної частини повноважень на місцевий рівень зумовила зростання ролі

територіальних громад у формуванні та реалізації молодіжних програм. Молодіжна політика дедалі більше орієнтується на врахування локальних потреб, контексту та ресурсів, що потребує розвитку інституційної спроможності органів місцевого самоврядування. У цьому вимірі молодь виступає як стратегічний ресурс розвитку громад, а не лише як цільова група соціальних заходів.

Важливим компонентом сутності молодіжної політики є її ціннісно-нормативний вимір, сформований під впливом європейських стандартів. У фокусі політики перебувають принципи участі, інклюзії, міжсекторального партнерства та орієнтації на потреби молоді. Це означає, що ефективність молодіжної політики оцінюється не лише за обсягами фінансування чи кількістю реалізованих заходів, а за тим, наскільки молоді люди реально залучені до процесів прийняття рішень і наскільки ці рішення відповідають їхнім очікуванням.

Особливе місце в системі молодіжної політики посідає молодіжна робота, яка є практичним інструментом реалізації її цілей. Молодіжна робота в українському контексті розглядається як професійна діяльність, спрямована на підтримку особистісного розвитку молоді, формування громадянських компетентностей і створення безпечних просторів для самореалізації. Вона базується на принципах добровільності, неформальної освіти, партнерства та поваги до різноманіття.

Сутність молодіжної роботи полягає у створенні умов, за яких молоді люди можуть набути соціального досвіду, навчитися взаємодії, відповідальності та солідарності. На відміну від формальної освіти, молодіжна робота орієнтована на процес і розвиток, а не на стандартизований результат. Саме тому вона відіграє ключову роль у формуванні активного громадянства, особливо в умовах суспільних криз і трансформацій.

В українських реаліях молодіжна робота тісно пов'язана з діяльністю молодіжних центрів, громадських організацій, молодіжних рад і ініціативних груп. Ці інституції виконують не лише сервісну, а й комунікативну та

мобілізаційну функцію, виступаючи майданчиками для діалогу між молоддю та владою. Через такі структури молодь отримує можливість впливати на локальні та національні політики, формулювати власні запити й брати участь у їх реалізації.

Сучасна сутнісна характеристика молодіжної політики та молодіжної роботи в Україні не може бути повною без урахування воєнного контексту. Повномасштабна війна суттєво змінила потреби молоді, актуалізувала питання безпеки, психологічної підтримки, соціальної адаптації та участі у відновленні країни. У цих умовах молодіжна політика трансформується з переважно соціально-орієнтованої у політику стійкості та відновлення, де молодь розглядається як ключовий агент змін.

Молодіжна робота в умовах війни набула додаткових функцій, пов'язаних із волонтерством, громадянською активністю та підтримкою постраждалих спільнот. Це підсилює її значення як інструменту соціальної згуртованості та розвитку людського капіталу. Таким чином, сутність молодіжної політики та молодіжної роботи в Україні сьогодні визначається поєднанням правового, інституційного, ціннісного та практичного вимірів, що формують комплексну систему підтримки й розвитку молоді.

У науковому й політико-управлінському дискурсі молодь розглядається як особлива соціально-демографічна група, що перебуває на етапі переходу від дитинства до повноцінної економічної, політичної та соціальної самостійності. Саме перехідний характер цього періоду зумовлює складність універсального визначення вікових меж молоді та необхідність її класифікації за низкою додаткових ознак. У більшості країн світу підхід до визначення молоді формується під впливом національного законодавства, соціально-економічних умов і моделей молодіжної політики.

В Україні нормативне визначення молоді закріплено у Законі України «Про основні засади молодіжної політики», де до молоді віднесено осіб віком від 14 до 35 років [1]. Такий широкий віковий діапазон відображає реальні умови соціалізації, зокрема тривалість навчання, пізніший вихід на стабільний ринок

праці та відкладене створення сім'ї. У літературі [21] підкреслюється, що віковий критерій є лише базовим, а для ефективної політики необхідно враховувати соціальний статус, рівень освіти, зайнятість і громадянську активність молодих людей.

У європейських країнах підходи до вікового визначення молоді є більш варіативними. У документах Ради Європи та Європейського Союзу найчастіше використовується інтервал 13–30 або 15–29 років, що пов'язано з фокусом на участі молоді в демократичних процесах і неформальній освіті. Водночас у низці держав, зокрема в країнах Центральної та Східної Європи, вікові межі молоді розширюються до 34–35 років, що наближає їх до української моделі [13].

Окрім вікового підходу, у сучасних дослідженнях широко застосовується соціально-структурна класифікація молоді. Вона передбачає виокремлення груп за освітнім статусом (учнівська, студентська, працююча молодь), економічною активністю (зайнята, безробітна, економічно неактивна молодь), місцем проживання (міська, сільська молодь), а також за рівнем соціальної вразливості. У звітах Ради Європи, присвячених молодіжній політиці в Україні, особливу увагу приділено групам молоді, які перебувають у ситуації ризику соціального виключення.

Важливе місце посідає класифікація молоді за рівнем участі в суспільному житті. У матеріалах навчального посібника «Молодіжна політика, заснована на підходах участі» молодь поділяється на активну, потенційно активну та незалучену [13]. Такий підхід дозволяє формувати диференційовані інструменти молодіжної роботи й політики, спрямовані не лише на підтримку активних груп, а й на залучення тих молодих людей, які з різних причин залишаються поза громадськими процесами.

Окремим напрямом класифікації є розгляд молоді як об'єкта й суб'єкта державної політики. У праці Л. Івашової, Р. Кудряшова та А. Аршиннікової наголошується, що сучасна молодь одночасно потребує державної підтримки та здатна виступати рушійною силою суспільних змін, зокрема в умовах війни та

післявоєнної відбудови [24]. Такий дуальний підхід є принципово важливим для розуміння сутності молодіжної політики нового типу.

У контексті війни та вимушеної міграції набуває значення класифікація молоді за досвідом переміщення та адаптації. Аналітичні матеріали щодо стану молоді в умовах воєнного стану виокремлюють внутрішньо переміщену молодь, молодь у громадах, що зазнали руйнувань, а також молодих людей, залучених до волонтерської та оборонної діяльності. Для цих груп характерні різні потреби, що має безпосередній вплив на зміст молодіжної роботи.

Таким чином, класифікація молоді в Україні та інших країнах ґрунтується на поєднанні вікових, соціальних, економічних і поведінкових критеріїв. Використання багатовимірного підходу дозволяє формувати більш адресну й ефективну молодіжну політику та молодіжну роботу, орієнтовану на реальні потреби різних груп молоді.

Таблиця 1.1. – Узагальнювальна характеристика молоді та підходів до її класифікації

Критерій класифікації	Зміст підходу	Україна	Європейські та міжнародні підходи	Значення для молодіжної політики і молодіжної роботи
1	2	3	4	5
Віковий	Визначення молоді за віковими межами	14–35 років відповідно	Переважно 13–30 або 15–29 років (Рада Європи, ЄС); у країнах ЦСЄ – до 34–35 років	Дозволяє формувати цільові програми з урахуванням тривалості соціалізації та переходу до самостійності
Соціально-демографічний	Поділ молоді за соціальним статусом і життєвими ролями	Учнівська, студентська, працююча, безробітна молодь	Аналогічні групи з акцентом на перехід «освіта – праця»	Сприяє адресності соціальних і освітніх інструментів
Економічний	Класифікація за участю в економічній діяльності	Зайнята, безробітна, економічно неактивна молодь	Використовується в політиках зайнятості та соціальної інтеграції	Дає змогу поєднувати молодіжну політику з політикою ринку праці

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4	5
Територіальний	Поділ за місцем проживання та мобільністю	Міська, сільська, внутрішньо переміщена молодь	Акцент на мобільності та регіональних диспропорціях	Важливий для розвитку молодіжної роботи в громадах
Участі	Класифікація за рівнем громадянської активності	Активна, потенційно активна, незалучена молодь	Ключовий підхід Ради Європи	Орієнтує молодіжну роботу на залучення та розширення участі
Соціальної вразливості	Виділення груп ризику	Молодь з інвалідністю, ВПО, молодь у складних життєвих обставинах	Фокус на інклюзії та недискримінації	Забезпечує рівний доступ до можливостей і послуг
Інституційної ролі	Розгляд молоді як об'єкта і суб'єкта політики	Поєднання підтримки та участі у прийнятті рішень	Домінуючий підхід у сучасних європейських моделях	Формує партнерську модель молодіжної політики

Джерело: розроблено автором на основі [1–21]

Таблиця 1.1 узагальнює основні підходи до класифікації молоді, що використовуються у формуванні молодіжної політики та молодіжної роботи в Україні й європейських країнах. У ній систематизовано вікові, соціально-демографічні, економічні, територіальні та інституційні критерії, які дозволяють розглядати молодь як багатовимірну соціальну групу. Особливу увагу приділено порівнянню національного та європейського підходів, що демонструє спільність базових принципів за наявності відмінностей у вікових межах і акцентах політики. Таблиця відображає перехід від традиційного розуміння молоді як об'єкта державної опіки до визнання її суб'єктом публічної політики та активним учасником суспільних процесів. Представлені критерії дають змогу враховувати різноманіття потреб молодих людей, рівень їх участі, соціальну вразливість і роль у розвитку громад. У цілому таблиця слугує аналітичним інструментом для обґрунтування адресного та комплексного підходу до реалізації молодіжної політики і молодіжної роботи.

1.2. Моделі молодіжної політики та молодіжної роботи

Моделі молодіжної політики та молодіжної роботи відображають різні підходи держав і суспільств до розуміння ролі молоді та механізмів її підтримки. У науковому дискурсі моделі використовуються як аналітичний інструмент для порівняння політик, виявлення їх сильних і слабких сторін та обґрунтування напрямів реформування. Для України аналіз моделей має не лише теоретичне, а й практичне значення, оскільки процеси європейської інтеграції та децентралізації зумовлюють необхідність адаптації перевірених підходів до національного контексту.

Традиційно виділяють патерналістську модель молодіжної політики, у межах якої держава виступає головним суб'єктом, а молодь розглядається переважно як об'єкт опіки. Для цієї моделі характерні централізоване управління, орієнтація на соціальний захист і обмежені можливості участі молоді у прийнятті рішень. В українській практиці елементи такої моделі були домінуючими у перші десятиліття незалежності, коли основний акцент робився на підтримці окремих соціально вразливих груп молоді.

Іншою поширеною є ліберальна модель, яка ґрунтується на мінімальному втручанні держави та акценті на індивідуальній відповідальності молодих людей. У цій моделі роль держави зводиться до створення базових умов для освіти й зайнятості, тоді як основна ініціатива покладається на саму молодь та ринок. Для України ця модель є обмежено застосовною через високий рівень соціальних ризиків і нерівностей, особливо в умовах війни та економічної нестабільності.

Найбільш релевантною для сучасної України вважається партнерська або участницька модель молодіжної політики. Вона передбачає активну взаємодію держави, місцевого самоврядування, громадянського суспільства та самої молоді. У цій моделі молоді люди визнаються повноцінними учасниками політичних і соціальних процесів, а механізми участі інституціоналізуються

через молодіжні ради, консультаційні органи та участь у стратегічному плануванні.

Участницька модель тісно пов'язана з розвитком молодіжної роботи як окремого професійного напрямку. Молодіжна робота в межах цієї моделі розглядається як простір для розвитку компетентностей, громадянської активності та соціальної відповідальності. Вона орієнтована на потреби молоді, визначені самими молодими людьми, і реалізується через неформальні освітні практики, волонтерські ініціативи та проєктну діяльність.

Окрему групу становлять інституційні моделі молодіжної роботи, які відрізняються за ступенем формалізації та роллю держави. У централізованій моделі ключову роль відіграють державні установи та програми, тоді як у децентралізованій – місцеві громади та громадські організації. Українська система молодіжної роботи перебуває у стані трансформації від централізованої до децентралізованої моделі, що відповідає загальним тенденціям реформи публічного управління.

Європейський досвід пропонує також модель співуправління, у межах якої молодь та представники влади спільно ухвалюють рішення у сфері молодіжної політики. Ця модель реалізується через двопалатні або партнерські структури, де голос молоді має реальний вплив. Для України така модель є перспективною, оскільки сприяє зростанню довіри до інституцій і формуванню культури діалогу.

У контексті воєнного та повоєнного розвитку актуалізується модель молодіжної політики, орієнтованої на стійкість і відновлення. Вона поєднує елементи соціальної підтримки, громадянської участі та економічної активізації молоді. Молодіжна робота в цій моделі виконує функцію мобілізації ресурсів, підтримки психосоціального благополуччя та залучення молоді до процесів відбудови.

Таким чином, моделі молодіжної політики та молодіжної роботи не є взаємовиключними, а радше утворюють спектр підходів, які можуть комбінуватися залежно від контексту та цілей. Для України ключовим завданням є формування гнучкої моделі, що поєднує участницькі принципи, інституційну

спроможність і орієнтацію на потреби молоді в умовах глибоких суспільних трансформацій.

Таблиця 1.2 – Моделі молодіжної політики та молодіжної роботи

Модель молодіжної політики	Ключова характеристика	Роль держави	Роль молоді	Основні інструменти	Країни / контексти застосування
Патерналістська	Молодь розглядається переважно як об'єкт опіки та соціального захисту	Домінуюча, централізована	Пасивна, споживач послуг	Державні програми підтримки, пільги, соціальні виплати	Пострадянські країни (традиційна модель), окремі періоди розвитку України
Ліберальна	Акцент на індивідуальній відповідальності молоді та ринкових механізмах	Мінімальна, регуляторна	Самостійний суб'єкт	Освіта, ринок праці, приватні ініціативи	США, Велика Британія
Соціально-інтеграційна	Поєднання підтримки та інтеграції молоді в соціальні й економічні процеси	Активна, координуюча	Частково активна	Освітні, соціальні та зайнятисні програми	Німеччина, Франція
Учасницька (партнерська)	Молодь визнається суб'єктом формування політики	Партнерська	Активна, співтворець політики	Молодіжні ради, консультації, неформальна освіта, молодіжна робота	Країни ЄС, сучасна Україна
Модель співуправління	Спільне ухвалення рішень молоддю та владою	Спільна з молоддю	Рівноправний партнер	Двосторонні органи, спільні платформи	Рада Європи, скандинавські країни
Відновлювально-стійкісна	Орієнтація на стійкість, безпеку та відбудову	Координуюча та підтримуюча	Активний агент змін	Волонтерство, громадянська участь, психосоціальна підтримка	Україна в умовах війни та повоєнного відновлення

Джерело: побудовано автором за [6–26]

Таблиця 1.2 моделей молодіжної політики відображає еволюцію підходів до розуміння ролі молоді в суспільстві та механізмів державного впливу на її

розвиток. У ній чітко простежується перехід від патерналістської моделі, де молодь виступає переважно об'єктом соціальної опіки, до участницьких і партнерських моделей, у яких молоді люди визнаються повноцінними суб'єктами публічної політики. Ліберальна та соціально-інтеграційна моделі демонструють різний ступінь залучення держави та відповідальності молоді, що зумовлено економічними й соціальними умовами конкретних країн. Особливе місце займає модель співуправління, яка інституціоналізує участь молоді у прийнятті рішень і відповідає стандартам Ради Європи. Відновлювально-стійкісна модель відображає сучасні виклики, актуальні для України в умовах війни та повоєнної відбудови. Загалом таблиця дозволяє обґрунтувати доцільність поєднання різних моделей залежно від стратегічних цілей і суспільного контексту.

1.3. Інституційні засади реалізації молодіжної політики та молодіжної роботи

Інституційне забезпечення молодіжної політики та молодіжної роботи є ключовою умовою її результативності, стійкості та здатності реагувати на суспільні виклики. Саме через формальні та неформальні інституції держава й суспільство транслюють цінності, норми, правила та ресурси, спрямовані на підтримку молоді та створення умов для її розвитку. У сучасній Україні інституційне забезпечення молодіжної політики формується як багаторівнева система, що охоплює державний, регіональний і місцевий рівні, а також широкий спектр недержавних акторів.

У теоретичному вимірі інституційне забезпечення розглядається як сукупність органів, організацій, процедур і механізмів, які забезпечують розроблення, впровадження та оцінювання політики. У контексті молодіжної політики це означає не лише наявність профільних органів влади, а й вибудовану систему взаємодії між ними, чіткий розподіл повноважень і відповідальності, а

також сталі канали залучення молоді до процесів ухвалення рішень. Інституційний підхід дозволяє відійти від фрагментарного розуміння молодіжної політики як набору окремих заходів і розглядати її як цілісну систему.

На національному рівні провідну роль в інституційному забезпеченні молодіжної політики відіграють органи виконавчої влади, насамперед центральний орган, відповідальний за формування та реалізацію державної молодіжної політики. Його функції охоплюють стратегічне планування, нормативно-правове регулювання, координацію діяльності інших органів влади та взаємодію з міжнародними партнерами. Важливим елементом інституційного забезпечення є також участь інших міністерств і відомств, оскільки молодіжна політика має міжсекторальний характер і перетинається з освітньою, соціальною, економічною та культурною політиками.

Суттєвим компонентом інституційної системи є консультативно-дорадчі органи, зокрема молодіжні ради на національному, регіональному та місцевому рівнях. Вони виконують функцію інституціоналізованого представництва інтересів молоді та забезпечують механізм зворотного зв'язку між владою й молодими людьми. Наявність таких органів сприяє формуванню культури участі, однак ефективність їх діяльності значною мірою залежить від реального впливу на прийняття рішень, а не лише формального статусу.

На регіональному рівні інституційне забезпечення молодіжної політики здійснюється через структурні підрозділи обласних державних адміністрацій та обласних рад. Саме на цьому рівні відбувається адаптація загальнодержавних стратегічних пріоритетів до регіональних умов і потреб. Регіональний рівень відіграє важливу координаційну роль між державою та громадами, особливо в питаннях розвитку молодіжної інфраструктури й підтримки міжмуніципальних ініціатив.

Ключовим простором реалізації молодіжної політики в умовах децентралізації стає місцевий рівень. Територіальні громади отримали ширші повноваження щодо планування та реалізації програм для молоді, що зумовило зростання ролі органів місцевого самоврядування в інституційній системі. Саме

на місцевому рівні молодіжна політика набуває конкретного змісту через молодіжні центри, програми підтримки ініціатив, заходи неформальної освіти та створення безпечних просторів для молоді.

Молодіжні центри посідають особливе місце в інституційному забезпеченні молодіжної роботи. Вони функціонують як багатофункціональні платформи, що поєднують освітню, соціальну, культурну та громадянську складові. Через діяльність молодіжних центрів реалізується значна частина практичних інструментів молодіжної роботи, зокрема тренінги, волонтерські проекти, консультації та підтримка ініціатив. Їх ефективність значною мірою залежить від кадрового потенціалу, фінансової стабільності та інтеграції в місцеву політику розвитку.

Важливим елементом інституційного забезпечення є професіоналізація молодіжної роботи. Запровадження програм підготовки та підвищення кваліфікації молодіжних працівників сприяє формуванню спільних стандартів і підходів до роботи з молоддю. Молодіжний працівник у сучасному розумінні виступає не лише організатором заходів, а фасилітатором участі, наставником і посередником між молоддю та інституціями влади. Таким чином, кадровий компонент є критично важливим для стійкості інституційної системи.

Поряд із державними та муніципальними інституціями значну роль у забезпеченні молодіжної політики відіграють організації громадянського суспільства. Громадські організації, благодійні фонди, молодіжні об'єднання та ініціативні групи забезпечують гнучкість і інноваційність молодіжної роботи. Вони часто швидше реагують на нові потреби молоді, експериментують з форматами роботи та залучають зовнішні ресурси, зокрема міжнародну технічну допомогу.

Інституційна взаємодія між державним і громадським секторами є визначальною умовою ефективної молодіжної політики. Партнерські моделі співпраці дозволяють поєднати адміністративні ресурси держави з експертним потенціалом громадських організацій. Водночас відсутність чітких механізмів фінансування та довгострокового планування може призводити до

нестабільності таких партнерств.

Особливого значення інституційне забезпечення молодіжної політики набуває в умовах війни. Інституції молодіжної роботи змушені адаптувати свої функції до нових реалій, зосереджуючись на підтримці психосоціального благополуччя, роботі з внутрішньо переміщеною молоддю, розвитку волонтерських ініціатив і залученні молоді до процесів відновлення громад. Це вимагає гнучкості інституцій, здатності швидко змінювати пріоритети та працювати в умовах обмежених ресурсів.

Фінансове забезпечення є ще одним ключовим аспектом інституційної спроможності. Стійкість молодіжної політики значною мірою залежить від наявності стабільних джерел фінансування, прозорих процедур розподілу коштів і можливостей залучення альтернативних ресурсів. Недостатнє або нестабільне фінансування обмежує потенціал інституцій і знижує довіру молоді до політики загалом.

Оцінювання ефективності інституційного забезпечення є необхідною умовою його вдосконалення. Запровадження індикаторів результативності, моніторингових механізмів і регулярного аналізу впливу програм дозволяє виявляти сильні та слабкі сторони інституційної системи. Участь молоді в оцінюванні політики посилює її прозорість і підзвітність.

Таким чином, інституційні засади реалізації молодіжної політики та молодіжної роботи в Україні формують складну, багаторівневу систему, що перебуває у стані постійної трансформації. Її ефективність залежить від узгодженості дій різних суб'єктів, професійності кадрів, стабільності фінансування та реального залучення молоді. У сучасних умовах інституційне забезпечення набуває стратегічного значення як чинник соціальної стійкості, демократичного розвитку та відновлення країни.

Таблиця 1.3 – Узагальнювальна характеристика інституційного забезпечення
молодіжної політики та молодіжної роботи

Рівень інституційного забезпечення	Ключові інституції	Основні функції	Інструменти реалізації	Значення для молодіжної політики
Національний	Центральні органи виконавчої влади, профільне міністерство, міжвідомчі органи	Формування державної політики, стратегічне планування, нормативно-правове регулювання	Стратегії, державні програми, національні цільові проекти	Забезпечує цілісність і єдність молодіжної політики
Регіональний	Обласні державні адміністрації, обласні ради	Адаптація державної політики до регіональних умов, координація громад	Регіональні програми, мережі молодіжних центрів	Сприяє збалансованому територіальному розвитку
Місцевий	Органи місцевого самоврядування, виконавчі комітети громад	Реалізація молодіжної політики на практиці, робота з молоддю	Місцеві програми, молодіжні центри, простори	Забезпечує адресність і наближеність до потреб молоді
Консультативно-дорадчий	Молодіжні ради, дорадчі органи	Представництво інтересів молоді, участь у прийнятті рішень	Консультації, рекомендації, спільні ініціативи	Формує культуру участі та діалогу
Інфраструктурний	Молодіжні центри, молодіжні простори	Реалізація молодіжної роботи, неформальна освіта	Тренінги, волонтерство, підтримка ініціатив	Створює умови для самореалізації молоді
Кадровий	Молодіжні працівники, тренери, фахівці	Супровід молоді, фасилітація участі	Освітні програми, наставництво	Підвищує якість молодіжної роботи
Громадянського суспільства	Громадські організації, молодіжні об'єднання	Ініціювання та реалізація проектів, адвокація	Проектна діяльність, партнерства	Забезпечує гнучкість і інноваційність

Джерело: побудовано автором за [6–26]

Таблиця 1.3 відображає багаторівневу систему інституційного забезпечення молодіжної політики та молодіжної роботи в Україні, що формується в умовах

децентралізації та суспільних трансформацій. У ній систематизовано основні рівні реалізації молодіжної політики – від національного до місцевого, а також окремо виокремлено консультативно-дорадчі, інфраструктурні, кадрові інституції та суб'єкти громадянського суспільства. Такий підхід дозволяє комплексно охарактеризувати розподіл повноважень, функцій і відповідальності між різними акторами. Таблиця демонструє, що національний рівень забезпечує стратегічну цілісність політики, регіональний – її адаптацію до територіальних умов, а місцевий – практичну реалізацію з урахуванням потреб молоді. Окрему увагу приділено ролі молодіжних центрів, молодіжних працівників і молодіжних рад як ключових інституцій молодіжної роботи. У цілому таблиця слугує аналітичною основою для оцінювання ефективності інституційної системи та обґрунтування напрямів її подальшого вдосконалення.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНЮВАННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ ТА МОЛОДІЖНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ

2.1. Аналіз стану молодіжної політики та роботи на національному, регіональному та місцевому рівнях в Україні

На загальнодержавному рівні молодіжна політика України у 2022–2024 роках розвивалася під впливом радикальних суспільних змін, пов'язаних передусім з повномасштабною війною. Нормативну основу складає Національна молодіжна стратегія до 2030 року, затверджена ще у 2021 році, яка визначила пріоритети розвитку молоді – від освіти і зайнятості до громадської активності та здоров'я [2]. Війна поставила нові акценти. Державна молодіжна політика зосередилась на підтримці життєстійкості молоді, патріотичного виховання та залученні молодих людей до волонтерства і оборони. Зокрема, у 2022–2023 рр. Мінмолодьспорт розробляв нову Державну цільову соціальну програму “Молодь України: покоління стійкості – 2030”, щоб врахувати воєнні реалії та післявоєнне відновлення [26]. На рівні уряду також зроблено акцент на національно-патріотичному вихованні молоді. Фінансування заходів утвердження національної та громадянської ідентичності у бюджеті зросло (у 2025 році на це передбачено 24,5 млн грн) [34–38] (табл. 2.1). Аналіз таблиці свідчить про значну нестабільність фінансування Міністерства молоді та спорту України у 2022–2026 роках. У 2023 році відбулося різке скорочення загального фонду на 55,74%, що частково компенсувалося суттєвим зростанням спеціального фонду (на 322,95%). У 2024 році загальний фонд різко зріс на 111,62%, проте у 2025-му знову знизився. У 2026 році спостерігається позитивна динаміка за обома фондами, зокрема спеціальний фонд зріс на 458,4%, що може свідчити про збільшення позабюджетного фінансування або спонсорських надходжень.

Загалом структура видатків є волатильною, що вимагає більш стабільної політики бюджетного планування в молодіжній та спортивній сферах.

Таблиця 2.1. – Зведена таблиця витрат Міністерства молоді та спорту України за 2022–2026 роки

Рік	Загальний фонд (тис. грн)	Спеціальний фонд (тис. грн)	Усього (тис. грн)	Приріст загального фонду (%)	Приріст спеціального фонду (%)
2022	7281648,1	108686,0	7390334,1	-	-
2023	3222561,5	459686,0	3682247,5	-55,74%	322,95%
2024	6819507,7	262570,2	7082077,9	111,62%	-42,88%
2025	5905193,1	59979,8	5965172,9	-13,41%	-77,16%
2026	6503402,8	334927,6	6838330,4	10,13%	458,40%

Джерело: побудовано автором за даними Державного бюджету України, Додаток 3 за відповідні роки.

У додатку А наведено інформацію про фінансування програм Мінмолодьспорту у 2022–2026 роках. Аналіз таблиці 1 свідчить про концентрацію видатків Міністерства молоді та спорту України на програмах розвитку спорту вищих досягнень (КПКВК 3401220) та спорту для осіб з інвалідністю (3401110, 3401120). Найбільше фінансування традиційно отримує КПКВК 3401220 - щороку понад 3 млрд грн. Витрати на молодіжну політику (3401070) зростають, особливо з 2024 року, що відображає актуалізацію молодіжного напрямку в умовах війни. Видатки зі спеціального фонду коливаються, але залишаються незначними. З 2025 року зменшення по деяких статтях змінюється зростанням у 2026, що свідчить про відновлення державної уваги до сфери молоді та спорту.

Попри війну, держава продовжила реалізацію основних інструментів молодіжної політики. У Законі України «Про основні засади молодіжної політики» запроваджено європейські підходи та участь молоді в ухваленні рішень [1]. При Міністерстві молоді та спорту працює Молодіжна рада – консультативний орган з представників молоді, що залучається до формування політики. В умовах децентралізації міністерство координувало мережу молодіжних центрів та підтримувало розвиток молодіжних рад на місцях.

Важливо, що навіть в умовах воєнного стану в Україні збереглися конкурси та відзнаки для молоді. Вручалися Премії Кабінету Міністрів за особливі досягнення молоді, надавалися президентські гранти для обдарованої молоді, проводився конкурс проєктів молодіжних організацій (хоча обсяги фінансування дещо зменшилися).

Міжнародний напрям національної молодіжної політики також набув нового значення. Україна тісно співпрацювала з Радою Європи та ЄС у молодіжній сфері. У 2023 році завершилася III фаза проєкту Ради Європи «Молодь за демократію в Україні», що суттєво зміцнила спроможність державних органів. 644 держслужбовці та посадовці місцевого самоврядування пройшли навчання з молодіжної політики на засадах участі, а 10 новостворених молодіжних організацій залучили до своїх ініціатив понад 2 600 молодих людей [39]. Європейський Союз також розширив підтримку для молоді. Зокрема, програму Erasmus+ було оперативно адаптовано під потреби української молоді. Бюджет Erasmus+ на 2023 рік збільшено на 100 млн євро для підтримки українців, постраждалих від війни [40]. Це забезпечило гнучкі можливості участі молоді та молодіжних працівників України у європейських освітніх обмінах. Про високий пріоритет молодіжного співробітництва свідчить ефективна співпраця з Єврокомісією задля підтримки «2 млн молодих українців, що знайшли тимчасовий прихисток в ЄС» [40]. Таким чином, національний рівень політики був зосереджений на згуртуванні зусиль із міжнародними партнерами та на формуванні стійкості молодого покоління перед обличчям воєнних викликів.

Державне фінансування молодіжної політики у воєнні роки було обмеженим, але стабільним. Загальний бюджет Мінмолодьспорту включає як спорт, так і молодіжну сферу, і основні кошти спрямовувалися саме на спорт. Проте на виконання власне молодіжних програм щорічно виділялися десятки мільйонів гривень. Для прикладу, в проєкті держбюджету на 2025 рік із 5,858 млрд грн загальних видатків на молодь і спорт лише 55,0 млн грн передбачено на заходи державної молодіжної політики (менше 1%) [35]. Це співмірно з показниками попередніх років: у 2022–2023 рр. обсяг коштів на молодіжні

програми становив близько 50–55 млн грн щорічно (в тому числі на конкурси проектів молодіжних організацій, на функціонування Всеукраїнського молодіжного центру тощо) [36–38]. В умовах секвестру бюджету 2022 року деякі видатки були урізані, проте вже у 2023-му фінансування частково відновлено для пріоритетних напрямів (зокрема, проекти з національно-патріотичного виховання та підтримки волонтерства). Крім державного бюджету, важливим джерелом є місцеві бюджети та донорські кошти міжнародних організацій. Багато громад отримували гранти від UNICEF, USAID, UNFPA та інших партнерів на створення просторів для молоді, освітні та психосоціальні проекти. Наприклад, UNICEF у 2022–2023 рр. підтримав понад 100 молодіжних інноваційних проектів за програмою UPSHIFT по всій країні [41]. У підсумку, незважаючи на фінансову скруту, держава спільно з донорами забезпечила мінімально необхідне фінансування молодіжної політики, роблячи акцент на найактуальніших потребах воєнного часу.

На рівні областей та регіонів молодіжна політика реалізовувалась через обласні держадміністрації (військові адміністрації) та профільні підрозділи з питань молоді. Кожна область має регіональну цільову програму молодіжної політики, яку адаптували до нових умов. В 2022 році частина регіонів (Донецька, Луганська, Херсонська, Запорізька) опинилися в зоні бойових дій чи окупації, що майже паралізувало там планові молодіжні заходи. Натомість західні та центральні області, які стали приймати внутрішньо переміщених осіб, зосередили зусилля на інтеграції переміщеної молоді у громади. Обласні молодіжні центри та структури активно включилися в координацію волонтерської допомоги. Регіональні рада молоді (там, де вони створені до війни) стали майданчиками для діалогу влади з молоддю щодо гуманітарних проблем. Завдяки підтримці міжнародних проектів (як-от згаданий проект Ради Європи) посадовці на регіональному рівні підвищували кваліфікацію в питаннях молодіжної роботи. Це допомогло впроваджувати підходи участі навіть у кризових умовах. В результаті в 2023 році спостерігалось посилення ролі молоді у регіональних рішеннях: діюче законодавство дозволило при

облдержадміністраціях створити молодіжні ради, які отримали реальні можливості впливати на рішення в сфері молоді на рівні області.

На рівні територіальних громад (міст, селищ, ОТГ) війна випробувала на міцність інститути молодіжної політики, створені в ході децентралізації. До 2022 року у багатьох громадах вже діяли молодіжні ради при радах громад, працювали комунальні молодіжні центри. З початком вторгнення ці молодіжні ради та центри швидко переформатували свою діяльність. Вони стали осередками волонтерства та гуманітарної допомоги. Багато локальних молодіжних центрів перетворились на гуманітарні хаби, які координували збір і розподіл допомоги для військових та постраждалих. Волонтерський рух молоді на місцях набув масового характеру. За даними опитувань, частка української молоді, залученої до волонтерства, зросла з 20% до 42% після початку повномасштабної війни [42]. Така безпрецедентна активність проявилася саме на рівні громад, де молоді люди добре знають місцеві потреби.

2.2. Фінансове забезпечення молодіжної політики та молодіжної роботи в Україні

Фінансове забезпечення молодіжної політики у 2022–2024 роках здійснювалося з кількох джерел – державний бюджет, бюджети місцевих громад та міжнародна допомога. Кожен із цих рівнів фінансування мав свої особливості та динаміку змін у воєнний період.

У структурі державного бюджету видатки на молодіжну сферу є відносно невеликими порівняно зі спортом. У 2022 році, попри секвестр бюджету в березні, Міністерству вдалося реалізувати основні програмні заходи, хоча обсяги були скромні. За оцінками, у 2022 р. на реалізацію молодіжної політики було витрачено близько 40 млн грн (не враховуючи спортивних видатків). Для порівняння, у 2023 році – приблизно 50 млн грн, що дещо більше з огляду на відновлення конкурсів та програм. У 2024 році уряд зберіг фінансування на рівні

попереднього року, плануючи близько 55 млн грн на заходи молодіжної політики [34–35]. Таблиця 2.2 ілюструє зміну питомої ваги молоді в населенні, що опосередковано впливає на бюджетні пріоритети.

Таблиця 2.2. – Частка молоді (14–35 років) у населенні України та її зміна (на початок року)

Показник	2022 р. (до війни)	2023 р.	2024 р.	2025 р. (оцінка)	2026 р. (оцінка)
Чисельність молоді 14–35 р., млн осіб	9,97 (24,3% населення)	7,0 (19%)	6,8 (18,5%)	6,65 (18,3%)	6,55 (18,1%)
Зміна частки молоді, в.п.	–	–5,3 в.п. (порівняно з 2022)	–0,5 в.п. (порівняно з 2023)	–0,2 в.п. (порівняно з 2024)	–0,2 в.п. (порівняно з 2025)

Джерело: побудовано автором за даними [41; 42]

Різне зменшення частки молоді у 2023 р. спричинене масовою еміграцією та внутрішнім переміщенням молодих людей під час війни [41]. У 2024 р. частка стабілізувалася, оскільки демографічні втрати частково компенсовані деяким поверненням молоді та адаптацією наявного населення. З цієї таблиці видно, що молодь як цільова аудиторія політики суттєво скоротилася – з понад 24% населення до менше 19%. Це викликало перегляд державних пріоритетів. В умовах обмежених ресурсів уряд змушений балансувати між підтримкою молоді та іншими категоріями (переселенці, безробітні, ветерани тощо). У 2023 році держава акцентувала увагу на програмах, які приносять максимальний ефект на стабілізацію ситуації молоді. Наприклад, фінансувалися проекти розвитку навичок життєстійкості, підтримки молодіжного підприємництва (через Український фонд стартапів та інші механізми), попри воєнний час продовжував працювати фонд «Український молодіжний фонд» при Мінмолодьспорті, що надавав міні-гранти активній молоді. Протягом 2022–2026 років спостерігається стійке скорочення частки молоді в загальній структурі населення України. Найбільше падіння відбулося в 2023 році через повномасштабну війну, масштабну еміграцію та зниження народжуваності. Подальші роки демонструють повільне, але стабільне скорочення, що підкреслює необхідність актуалізації державної молодіжної політики в умовах демографічної кризи. Оцінки ґрунтуються на даних UNDP, UNICEF і тенденціях, зафіксованих у

державних і міжнародних демографічних звітах. У громадах фінансування молодіжної роботи відбувалось за рахунок місцевих програм і часто залежало від пріоритетів керівництва громади. 2022 року чимало громад скоротили «необов'язкові» витрати, зокрема й молодіжні заходи, щоб спрямувати кошти на оборону та соціальні потреби. Проте вже з 2023 року намітилась тенденція до повернення інвестицій у молодь на рівні громад. Багато місцевих програм були переформатовані: кошти використовувались на підтримку освітніх, волонтерських та інтеграційних ініціатив. За експертними оцінками, у середньому бюджети громад у 2023 р. виконали молодіжні програми на 60–70% від довоєнного рівня. До прикладу, в громадах, які прийняли значну кількість ВПО, виділялись кошти на проведення тренінгів з навичок працевлаштування для молоді-переселенців, клуби дозвілля для підлітків тощо. Також у 2023 р. з держбюджету була надана субвенція 45,9 млн грн на проєкт «Активні парки – локації здорової України» для облаштування спортивно-оздоровчих просторів у громадах – ці простори в першу чергу розраховані на молодь [37]. Таким чином, місцеве фінансування у 2023–2024 рр. поступово відновлюється і має цільовий характер, зосереджений на актуальних потребах молодих людей у громадах.

В умовах війни суттєво зросла роль міжнародних донорів у підтримці молодіжного сектору. Кошти від ЄС, ООН та інших партнерів спрямовувалися як на гуманітарні потреби молоді, так і на розвиткові проєкти. Європейська комісія вже у 2022 році започаткувала спеціальні грантові можливості для української молоді через European Youth Foundation та інші механізми Ради Європи, а також через додаткові квоти Erasmus+ Youth. Як згадано, до бюджету Erasmus+ було додано 100 млн євро, частина яких пішла на участь української молоді в обмінах і навчаннях [40]. UNICEF та USAID фінансували створення молодіжних просторів (наприклад, мережа «Спільно» від UNICEF відкривала молодіжні клуби для ВПО). UNFPA реалізував проєкти з психосоціальної допомоги молоді та підтримки молодіжних консультаційних центрів на сході України. В 2022–2023 рр. Програма ООН із відновлення та розбудови миру профінансувала десятки молодіжних ініціатив у громадах Донецької,

Луганської, Харківської областей, деякі з них тривали навіть під обстрілами [43]. Загалом обсяг міжнародної допомоги на молодіжні програми важко точно оцінити, але він суттєво перевищує внутрішні бюджетні видатки. Це дозволило пом'якшити удар по молодіжному сектору: завдяки донорській підтримці у 2022–2024 роках вдалося провести ряд всеукраїнських заходів (онлайн-форуми, навчання), зберегти активність молодіжних організацій і навіть започаткувати нові проекти. Міжнародні партнери також звертали увагу уряду на потреби молоді: так, Рада Європи і ЄС наголошували на важливості залучення молоді до процесів ухвалення рішень у повоєнній відбудові. Це відобразилося у пріоритетах державної політики та фінансуванні: попри всі труднощі, інвестиції в молодь розглядаються як внесок у довгострокову стабільність та розвиток країни [41]. Стан ринку праці молоді у 2022–2024 роках зазнав змін. На початку повномасштабного вторгнення безліч молодих людей втратили роботу через зупинку бізнесів та релокацію. Однак вже протягом 2023 року ситуація почала частково вирівнюватися, хоча й залишалася дуже напруженою. Війна спричинила одночасно високе безробіття і дефіцит кадрів у певних сферах (через мобілізацію та міграцію) [44]. Офіційна статистика ринку праці суттєво ускладнилася, оскільки регулярні вибіркові обстеження населення припинилися. В оцінках використовувалися моделі НБУ та дані Державної служби зайнятості (щодо зареєстрованих безробітних).

Відповідно до оцінок НБУ, загальний рівень безробіття по країні зріс до близько 21% у 2022 році і знизився до 15% у 2024 році (прогноз) [44]. Серед молоді ситуація була ще складнішою, особливо на початку війни. За даними Держслужби зайнятості, станом на жовтень 2022 року рівень безробіття серед молоді (до 35 років) сягав 24% [45]. Це надзвичайно високий показник, практично у 2,5 раза перевищував середньодовоєнний рівень (9–10%). Надалі, зі стабілізацією економіки у 2023 році, молодіжне безробіття дещо спало: дослідження показало, що в 2023 році рівень безробіття серед молоді становив 17,8%, що майже вдвічі більше, ніж серед дорослого населення convisnyk.dstu.dp.ua. Ця цифра узгоджується із загальним трендом на

поступове відновлення ринку праці. Таблиця 2.3 наводить динаміку рівня безробіття молоді за 2022–2024 роки за наявними оцінками.

Таблиця 2.3. – Рівень безробіття серед молоді (за методологією МОП)

Показник	2022	2023	2024
Рівень безробіття молоді (15–34 років), %	24%	17,8%	~15% (оцінка НБУ)
Зміна проти попереднього року	–	–6,2 в.п. (–26%)	–2,8 в.п. (–15,7%)
Частка ВПО серед зареєстрованих безробітних, %	7%	8,9%	17,3%
Зміна (% пунктів)	–	+1,9 в.п.	+8,4 в.п.

Джерело: побудовано автором за даними [44; 45; 46]

Як видно з таблиці, після шокового зростання безробіття у 2022 році, в наступні роки ситуація повільно поліпшується. Проте майже кожен шостий молодий українець лишився без роботи у 2023 році. Для порівняння, середній рівень безробіття в ЄС серед молоді 15–24 років у 2023 р. складав близько 15%. Отже, показник України суттєво перевищує європейський. Це свідчить про масштаб виклику – інтеграція молоді в економіку потребує активних кроків держави.

Особливої уваги потребує ситуація з працевлаштуванням молоді-переселенців. Через війну близько 40% української молоді були змушені покинути домівки – станом на середину 2024 р. оцінювалося, що 3,5 млн українців залишаються внутрішньо переміщеними, значна частина з них молодого віку [42]. Молоді ВПО стикаються з додатковими бар'єрами на ринку праці: це підтверджують і опитування. Так, за даними МОМ, рівень безробіття серед внутрішньо переміщених осіб становить 17%, що майже вдвічі більше, ніж серед тих молодих людей, які повернулися додому (близько 9%) чи нікуди не виїжджали (близько 10%) [47]. Отже, молоді переселенці мають вищий ризик залишитися без роботи. Це пояснюється низкою факторів: необхідність шукати роботу в новому місті без соціальних зв'язків, житлові проблеми, психологічний стрес та інше. Державна служба зайнятості фіксує стрімке зростання частки ВПО серед офіційно зареєстрованих безробітних. Якщо у 2022 р. вони становили лише

7% від усіх безробітних, то у 2023 р. – вже 8,9%, а у першій половині 2024 р. – 17,3%.

Для молодих людей, які залишилися у своїх громадах, воєнні роки теж стали випробуванням: багато хто пережив окупацію або життя під обстрілами, інші втратили роботу через падіння економіки. Водночас ті, хто залишився, часто швидше знаходили нові можливості – наприклад, займали вакансії тих, хто виїхав або був мобілізований. Опитування МОМ показало, що безробіття серед молоді, яка повернулася з-за кордону, становить близько 9%, а серед тих, хто взагалі не виїжджав – 10% [47]. Ці показники майже удвічі нижчі, ніж у ВПО, і свідчать, що молодь «на місцях» дещо краще адаптована у плані зайнятості. Одна з причин – наявність соціальних мереж підтримки (родина, знайомі), що допомагають знайти роботу або підробіток. Інша причина – багато молодих людей у громадах зайнялися волонтерською діяльністю, яка хоч і не оплачується, але дає навички і контакти, що в майбутньому сприяють працевлаштуванню.

2.3. Аналіз впливу війни на молодіжну політику та зміна пріоритетів у ній

Повномасштабна війна Росії проти України стала чинником безпрецедентного впливу на всі аспекти життя молоді, а відтак і на державну молодіжну політику. Пріоритети, які були актуальні у мирний час, трансформувалися відповідно до нових реалій. З'явилися «воєнні» напрями роботи з молоддю, які раніше не були в центрі уваги. Ключовими змінами пріоритетів стали три напрями, які згруповано у табл. 2.4.

1. Розвиток волонтерства та залучення молоді до оборони. Якщо до війни волонтерська активність молоді заохочувалась, але не була масовою, то від 24 лютого 2022 р. добровільна участь молодих людей у допомозі армії та постраждалим стала масовим рухом. Держава це швидко визнала і підтримала.

Таблиця 2.4. – Основні зміни у пріоритетах молодіжної політики України в умовах війни

Напрямок трансформації	Зміст та прояви змін	Реакція держави / політичні ініціативи
1. Розвиток волонтерства та оборонної активності	Масове залучення молоді до допомоги ЗСУ, переселенцям, інфраструктурних ініціатив; зростання волонтерства з 6% (2021) до 30% (2022)	Проголошення 2022 року Роком молодіжного волонтерства, підтримка платформ (напр. «СпівДія»), заохочення через бонуси до вступу, нагороди
2. Релокація та мобільність молоді	Внутрішнє переміщення молоді (ВПО), понад 2 млн за кордоном, ризики втрати людського капіталу	Проекти як «Молодіжний робітник EU», відкриття молодіжних хабів UNHCR, ініціатива «Будь молодцю – повертайся і відбудувуй»
3. Психосоціальна та реабілітаційна підтримка	Зростання ментального навантаження, ПТСР, тривога, падіння суб'єктивного контролю	Нацпрограма психічного здоров'я, психологи в освітніх закладах, інклюзивні табори, культурні діалоги, «Ігри героїв»

Джерело: побудовано автором

У молодіжній політиці волонтерство набуло офіційного пріоритету. 2022 рік був оголошений Роком молодіжного волонтерства (на виконання рішення Євросоюзу, адаптованого Україною), і хоча в умовах війни це проходило без помпезності, проте на практиці волонтерство стало нормою. За даними опитувань, кількість молоді, що долучилася до волонтерства протягом року, зросла з 6% у 2021 р. до 30% у 2022 р. [42]. Це включало як допомогу на місцях (розбір завалів, плетіння сіток, підтримка переселенців), так і волонтерство онлайн (інформаційне, кіберволонтерство). Держава адаптувала правове поле: були спрощені процедури реєстрації волонтерських організацій, створено платформи на кшталт «СпівДія», де будь-яка молода людина могла знайти можливість допомогти. Фактично, у 2022–2023 роках волонтерство з хобі перетворилося на механізм суспільної стійкості, і молодь стала його рушієм. Молодіжна політика реагувала відповідно – через програми навчання волонтерів, через моральне та матеріальне заохочення (нагороди, подяки, додаткові бали при вступі тощо). Крім того, тисячі молодих українців стали до

лав Збройних Сил – державна політика молоді тепер тісно пов’язана з політикою ветеранів, адже значна частина тих, хто воює або волонтерить на фронті, – це молоді люди, які потребуватимуть підтримки при поверненні до цивільного життя.

2. Релокація та мобільність молоді. Війна змусила мільйони молодих українців переміститися – як всередині країни, так і за її межі. Це висунуло на порядок денний нові завдання: інтеграція молоді-ВПО в нові громади, підтримка зв’язків з молоддю, що виїхала за кордон, стимулювання повернення. Як уже зазначалось, понад 2 млн молодих українців отримали тимчасовий захист у країнах ЄС [40]. У відповідь Україна активізувала співпрацю з європейськими інституціями, щоб ці люди не випадали з поля зору політики. Був запущений проєкт «Молодіжний робітник EU» – спільно з країнами ЄС проводилися інформаційні кампанії для української молоді за кордоном (щодо прав, можливостей освіти, працевлаштування в ЄС) [40]. Усередині країни одним з пріоритетів стало створення молодіжних просторів у місцях компактного проживання ВПО, аби молоді переселенці могли спілкуватися, навчатися, отримувати послуги. За сприяння UNHCR відкривалися регіональні молодіжні хаби, які надавали координовану підтримку молодим ВПО в різних областях [48]. Уряд також приділив увагу стимулюванню повернення молоді після війни: наприклад, обговорюються програми «доступного житла» для молодих родин та працевлаштування молодих фахівців у рамках відбудови. Мобільність молоді тепер розглядається двояко. З одного боку, багато хто виїхав – і це втрата інтелектуального капіталу, з іншого – діаспора молоді може стати мостом для інновацій і інвестицій у відбудову. Тому державна стратегія (відображена в проєктах рішень уряду 2023–2024 рр.) прагне залучити молодь з-за кордону до проєктів відновлення навіть дистанційно. У квітні 2023 стартувала ініціатива Мінмолодьспорту «Будь молодцю – повертайся і відбудовуй», яка інформаційно закликає молодь планувати повернення, демонструючи історії успіху тих, хто вже повернувся і реалізував проєкт.

3. Психосоціальна та реабілітаційна підтримка молоді. Війна призвела до появи нового критично важливого напрямку молодіжної політики – підтримки ментального здоров'я та соціальної згуртованості. Молоді люди на собі відчули травму війни: втрата близьких, постійний стрес, ПТСР, невпевненість у майбутньому. Раніше психічне здоров'я молоді не було у топ-пріоритетах політики, але тепер стало очевидним, що без цього неможливо зберегти людський капітал. У 2022 році перша леді Олена Зеленська ініціювала Національну програму психічного здоров'я, яка охоплює і молодь. На базі закладів освіти і молодіжних центрів почали працювати психологи. Волонтерів навчали виявляти ознаки депресії або суїцидальних настроїв у своїх товаришів. У молодіжних програмах з'явився компонент «mental health»: наприклад, літні табори 2023 року (які організовували для дітей та молоді в відносно безпечних регіонах) обов'язково мали психологічні ігри і тренінги в програмі. 72% молодих українців висловили готовність долучитися до відновлення громади після війни, але лише третина відчуває, що має особистий контроль над своїм життям зараз [42]. Це означає, що молодь дуже мотивована, але потребує допомоги, щоб подолати негативні переживання і відновити впевненість. Держава та НГО реалізують ряд проектів реабілітації: для поранених молодих військових – спортивні програми «Ігри героїв», для сімей загиблих – групи взаємодопомоги молодих вдів/вдівців, для школярів та студентів – тренінги з управління стресом. Особливу увагу приділяють уразливим групам молоді: молоді з інвалідністю, молоді з числа нацменшин, ЛГБТ-молоді, які до війни стикалися зі стигмою. Опитування показують, що в українській молоді рівень толерантності навіть зріс під час війни (наприклад, частка тих, хто не хотів би жити по сусідству з ромами, знизилася з 44% до 35% за 2021–2023 рр. [42]). Це свідчить про певне об'єднання суспільства перед спільною загрозою. Тим не менше, для інтеграції вразливої молоді робиться більше: працюють проекти культурного діалогу, інклюзивні молодіжні табори тощо.

Отже, війна змістила акценти молодіжної політики на виживання, згуртованість і патріотизм. Питання, що були актуальні раніше (наприклад, проблеми дозвілля молоді, розвиток молодіжного туризму чи міжнародної мобільності) відійшли на другий план. На перший план вийшли ті, що диктуються необхідністю зберегти молоде покоління фізично і морально. Влада розглядає молодь як «ключовий ресурс для післявоєнного відродження». Молоді люди сприймаються не як пасивні бенефіціари політики, а як партнери, здатні вже зараз робити внесок у стійкість держави. Успіхи волонтерського руху і громадської активності молоді у 2022–2023 рр. підтвердили цю тезу. Тому навіть в умовах війни формується нова ідеологія молодіжної політики – політики, що ґрунтується на участі, стійкості та інноваціях. Саме ці принципи закладаються в стратегічні документи (програма «Молодь України: покоління стійкості-2030»), і саме навколо них об'єднуються зусилля державних структур, місцевої влади та міжнародних партнерів.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ ТА МОЛОДІЖНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ

3.1. Організаційна структура інституційного забезпечення молодіжної політики в Україні

Державна молодіжна політика в Україні реалізується через багаторівневу систему органів влади та інституцій, до якої належать центральні, регіональні і місцеві суб'єкти публічної влади, а також консультативно-дорадчі органи та молодіжна інфраструктура. У Законі України [1] розглянуто організаційну структуру інституційного забезпечення молодіжної політики на центральному, регіональному та місцевому рівнях, окреслено функції та компетенції відповідних органів, наведено приклади їхньої діяльності. Окрему увагу приділено процесам децентралізації, міжсекторальній взаємодії та зростаючій ролі місцевих молодіжних ініціатив.

Міністерство молоді та спорту України є ключовим суб'єктом формування та реалізації державної молодіжної політики на центральному рівні. В системі центральних органів виконавчої влади саме Мінмолодьспорт визначений як головний орган, що забезпечує формування і впровадження державної політики у молодіжній сфері (поряд із сферою фізичної культури та спорту). Діяльність Міністерства спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Основними завданнями Мінмолодьспорту є розроблення та реалізація загальнодержавних програм і нормативно-правових актів у сфері молодіжної політики, утвердження української національної та громадянської ідентичності молодого покоління, сприяння залученню молоді до суспільного життя та волонтерської діяльності тощо.

Міністерство молоді та спорту виконує функції міжсекторального координатора: воно взаємодіє з іншими галузевими міністерствами, котрі

відповідають за окремі напрямки роботи з молоддю. До таких належать, зокрема, Міністерство освіти і науки України, Міністерство культури та інформаційної політики України, а також інші ЦОВВ, що у межах своїх компетенцій реалізують заходи для молоді. У структурі цих відомств створюються спеціальні підрозділи чи призначаються відповідальні посадовці за роботу з молоддю. Наприклад, у МОН діють програми молодіжної академічної мобільності (участь у європейській програмі «Erasmus+»), у Мінкультури – заходи з національно-патріотичного виховання молоді та підтримки молодіжних проєктів у сфері культури. Однак відсутність підпорядкування між міністерствами обумовлює необхідність налагодження міцної міжвідомчої координації, аби політика щодо молоді була цілісною та узгодженою. На практиці досі спостерігаються певні проблеми: бюрократична складність та недостатня координація між центральними органами уповільнюють прийняття рішень і впровадження потрібних змін. Умови воєнного стану висунули додаткові виклики – з одного боку, потребу оперативно реагувати на проблеми молоді, з іншого – ризик зниження прозорості роботи органів влади під приводом безпекових обмежень. Подолання цих викликів вимагає посилення відкритості та довіри, адже без активної підтримки молоді державна політика не може бути ефективною.

До інституцій центрального рівня, що безпосередньо забезпечують реалізацію молодіжної політики, належать також спеціалізовані установи, підпорядковані Мінмолодьспорту. Серед них слід відзначити Всеукраїнський молодіжний центр – першу державну установу з питань молоді, створену у 2019 році як експертно-ресурсний центр молодіжної роботи. ВМЦ покликаний розвивати молодіжну інфраструктуру, надавати методичну підтримку мережі молодіжних центрів по всій країні, навчати молодіжних працівників та сприяти обміну найкращими практиками. Іншим новим елементом інституційної інфраструктури є Український молодіжний фонд (УМФ) – державна установа, заснована у 2023 році для надання фінансової підтримки ініціативам української молоді на конкурсних засадах. УМФ надає гранти молодіжним проєктам, зокрема спрямованим на згуртування молоді, відновлення країни у воєнний та

післявоєнний період, розвиток молодіжної інфраструктури та посилення участі молоді у прийнятті рішень. У 2021 році Кабінетом Міністрів було ухвалено Типове положення про молодіжні ради при ЦОВВ, яке уніфікувало підходи до створення і діяльності таких рад при міністерствах [49]. Молодіжні ради на центральному рівні залучають громадян віком 14–35 років – представників молодіжних громадських організацій, студентського самоврядування, молодіжних центрів тощо – до участі у розробленні рішень у відповідних сферах державної політики. Таким чином, на центральному рівні сформовано систему органів і установ, які визначають стратегічні пріоритети молодіжної політики, забезпечують нормативне та програмне підґрунтя, фінансують і координують реалізацію молодіжних програм, а також створюють механізми для безпосереднього залучення молоді до цих процесів.

На регіональному рівні основна відповідальність за формування і реалізацію державної молодіжної політики покладена на обласні державні адміністрації (в умовах воєнного стану – обласні військові адміністрації у відповідних регіонах). В структурі ОДА функціонують профільні підрозділи – як правило, департаменти (управління) молоді та спорту, які безпосередньо опікуються молодіжною сферою в області. Такі департаменти діють, зокрема, в кожній ОДА на підставі власних положень. Важливо, що обласний рівень слугує проміжною ланкою між центром і громадами, забезпечуючи адаптацію національної молодіжної стратегії до особливостей регіону. Обласні державні адміністрації уповноважені розробляти і впроваджувати регіональні цільові програми з питань молоді, узгоджені із загальнонаціональними пріоритетами. Крім того, облдержадміністрації здійснюють організаційно-методичне керівництво громадами у молодіжній сфері: проводять навчальні семінари для фахівців із роботи з молоддю, підтримують створення молодіжних центрів та просторів в містах і ОТГ, сприяють обміну досвідом між громадами.

Поряд із виконавчою владою, на регіональному рівні діють також обласні ради (як представницькі органи місцевого самоврядування), які можуть ухвалювати рішення щодо фінансування молодіжних програм із коштів

обласного бюджету. Нерідко при обласних радах або ОДА створюються молодіжні ради регіону – консультативні органи, куди входять представники молодіжних громадських організацій з різних громад області. Такі молодіжні ради покликані представляти інтереси молоді регіону, брати участь у розробці регіональних стратегій та програм, налагоджувати діалог між молоддю і владою.

Таким чином, на рівні областей реалізуються як вертикальна координація державної молодіжної політики (через ОДА і їх департаменти), так і горизонтальна взаємодія влади з молодіжним середовищем (через обласні ради та молодіжні дорадчі структури). Регіональні інституції забезпечують адаптацію державних ініціатив до місцевого контексту і акумулюють ініціативи, що надходять «знизу» від громад, для передачі їх на центральний рівень.

В результаті реформи децентралізації, яка в Україні тривала з 2015 року і набула нової якості із формуванням об'єднаних територіальних громад (ОТГ), органи місцевого самоврядування отримали значно ширші повноваження у сфері молодіжної політики та більше ресурсів для їх реалізації. Сьогодні саме на місцевому рівні – у містах, селищах, сільських громадах – відбувається основна частина практичної роботи з молоддю. На рівні кожної громади нині формується своя локальна нормативна база молодіжної політики – приймаються місцеві програми («Молодь громади ХХ на 20YY–20ZZ роки»), затверджуються положення про молодіжні консультативні органи, створюються посади фахівців з питань молоді в структурах виконкомів. Значна увага приділяється розвитку молодіжної інфраструктури – це будівлі, споруди, приміщення, земельні ділянки, які використовуються органами влади, самоврядування чи суб'єктами молодіжної роботи для реалізації молодіжної політики та проведення молодіжних заходів. У кожній великій громаді наразі діє хоча б один молодіжний центр або молодіжний простір – осередок, де молоді люди можуть змістовно проводити час, отримувати освіту неформального характеру, займатися волонтерством, реалізовувати соціальні проекти. Станом на жовтень 2025 р. в Україні загалом функціонують 643 молодіжні центри та простори, з них 114 мають статус молодіжних центрів, а решта – менш формалізовані молодіжні

простори [50]. Для порівняння, до початку широкомасштабної війни діяло понад 300 таких осередків [51], тобто попри виклики воєнного часу кількість молодіжних просторів суттєво зростає. Це зростання стало можливим завдяки активності місцевої влади та молодіжних лідерів: у багатьох громадах молодіжні центри відкривалися навіть під час війни як гуманітарні хаби, волонтерські штаби, а згодом трансформувалися у постійно діючі платформи для молоді

У таблиці 3.1 наведені основні органи та установи, що утворюють організаційну структуру забезпечення молодіжної політики в Україні, їх рівень діяльності, ключові функції та приклади реалізації програм.

Таблиця 3.1. – Основні органи/установи інституційного забезпечення молодіжної політики, їх рівні, функції та приклади діяльності

Орган / установа	Рівень управління	Функції у молодіжній політиці
1	2	3
Міністерство молоді та спорту України	Центральний (державний)	Формування та реалізація державної молодіжної політики на національному рівні; розробка законодавства і стратегій (Національна молодіжна стратегія до 2030 р.), державних цільових програм; координація діяльності інших ЦОВВ у молодіжній сфері; розподіл державного фінансування на молодіжні програми; розвиток волонтерства та національно-патріотичного виховання молоді.
Інші центральні органи виконавчої влади (МОН, МКІП, Мінсоцполітики тощо)	Центральний	Реалізація окремих напрямів молодіжної політики у своїх галузях: забезпечення якості освіти і академічної мобільності молоді (МОН); сприяння зайнятості молоді та соціального захисту вразливих категорій (Мінсоцполітики); підтримка молодіжних ініціатив у сфері культури, інформації, національної ідентичності (МКІП) тощо. Мають профільні структурні підрозділи або програми для молоді; беруть участь у міжвідомчих радах, координаційних заходах з молодіжної політики.
Український молодіжний фонд (УМФ)	Центральний	Державна установа (підвідомча Мінмолодьспорту), що адмініструє надання бюджетних грантів та конкурсне фінансування молодіжних ініціатив. Спрямована на підтримку проектів громадських організацій та неформальних молодіжних об'єднань у пріоритетних напрямках (волонтерство, розвиток навичок, соціальні підприємництва тощо). Також виконує завдання з розвитку молодіжної інфраструктури (співфінансування створення просторів, цифрових платформ для молоді).
Обласні державні адміністрації (департаменти)	Регіональний (області)	Забезпечення реалізації державної молодіжної політики в межах області. Розробка і виконання регіональних програм з питань молоді відповідно до нац. пріоритетів; координація діяльності районних та міських структур у

Продовження таблиці 3.1

1	2	3
молоді та спорту)		молодіжній сфері; організація обласних заходів (форуми, зльоти молоді, конкурси); моніторинг становища молоді в регіоні; підтримка обласних молодіжних закладів (табори, центри); співпраця з обласною радою та профільною комісією з питань молоді.
Органи місцевого самоврядування громад (міські, селищні, сільські ради та виконкоми)	Місцевий (громади)	Безпосереднє виконання заходів молодіжної політики на рівні громади. Планування і реалізація місцевих програм для молоді (освіта, спорт, здоровий спосіб життя, культура, зайнятість тощо); утримання та розвиток молодіжної інфраструктури (клуби, спортмайданчики, молодіжні центри); фінансова підтримка молодіжних проєктів та заходів (через гранти, конкурс проєктів, соціальне замовлення); призначення відповідальної особи або створення відділу у справах молоді; взаємодія з місцевими закладами освіти, бізнесом, ГО для розв'язання молодіжних проблем.
Молодіжні ради (консультативно-дорадчі органи молоді)	Місцевий, регіональний, центральний	Забезпечення участі молоді у формуванні та реалізації політик. Створюються при місцевих радах, ОДА або міністерствах відповідно до положень. Складаються з активної молоді (представники учнівського, студентського самоврядування, молодіжних ГО, молодих спеціалістів). Функції: обговорення проєктів рішень, висування ініціатив від молоді, консультування влади щодо потреб молоді, здійснення громадського контролю за виконанням молодіжних програм, організація заходів для залучення молоді (громадських слухань, тренінгів, акцій).
Молодіжні центри та простори (комунальні або державні установи)	Місцевий / регіональний	Осередки для організації змістовного дозвілля, навчання та саморозвитку молоді. Надають вільний простір для зустрічей молоді, проведення гуртків, тренінгів, подій; здійснюють консультаційну підтримку (наприклад, з працевлаштування чи проєктного менеджменту для молоді); сприяють волонтерській діяльності. Працюють за принципами неформальної освіти, інклюзивності та партнерства – часто у співпраці з НУО, бізнесом, міжнародними донорами. Молодіжний центр може мати при собі експертну раду, волонтерські загони тощо.

Джерело: побудовано автором

В Україні сформовано розгалужену організаційну структуру інституційного забезпечення молодіжної політики, яка охоплює усі рівні публічної влади і спирається на партнерство з громадянським суспільством. Центральний рівень (Мінмолодьспорт та інші ЦОВВ) визначає стратегічні засади та нормативно-фінансові рамки політики, регіональний (облдержадміністрації) адаптує їх до

специфіки областей і здійснює координацію, а основна реалізація відбувається на місцевому рівні – в громадах, де влада спільно з молодіжними радами, центрами та організаціями втілює конкретні програми і проекти. Децентралізація суттєво змінила акценти молодіжної політики: підсилено роль місцевих ініціатив та відповідальність громад, зросла потреба в міжсекторальній взаємодії. Такий підхід відповідає європейським тенденціям субсидіарності та участі молоді у прийнятті рішень. Одночасно він висуває нові вимоги до інституцій – гнучкість, прозорість, орієнтація на запити молодих людей – задля того, щоб державна молодіжна політика стала справді ефективною інвестицією в майбутнє українського суспільства.

3.2. Інструменти нормативно-правового та фінансового регулювання інституційної підтримки молоді

Інституційна підтримка молоді в Україні формується та реалізується в межах державної молодіжної політики як цілісної системи публічноуправлінських рішень, що ґрунтується на поєднанні нормативно-правових і фінансово-економічних інструментів. Їх узгоджене застосування забезпечує легітимність, стабільність і результативність діяльності суб'єктів молодіжної політики на державному, регіональному та місцевому рівнях.

Нормативно-правове регулювання виступає базовим інструментом інституціоналізації молодіжної політики, оскільки саме через систему правових норм визначаються цілі, принципи, суб'єкти, об'єкти та механізми реалізації державної підтримки молоді. Ключову роль відіграють закони України, підзаконні акти, стратегії, державні цільові програми та локальні нормативні документи органів місцевого самоврядування.

До основних функцій нормативно-правових інструментів належать:

- закріплення правового статусу молоді як активного суб'єкта публічного управління, а не лише об'єкта соціальної підтримки;

- визначення повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері молодіжної політики;
- інституціоналізація форм участі молоді у прийнятті управлінських рішень (молодіжні ради, консультативно-дорадчі органи, громадські слухання);
- регламентація діяльності інститутів молодіжної інфраструктури (молодіжні центри, простори, хаби, ресурсні центри).

В умовах децентралізації та воєнного стану нормативно-правові інструменти мають бути гнучкими, адаптивними та зорієнтованими на міжвідомчу й міжсекторальну взаємодію. Недосконалість правового поля, нечіткість розподілу повноважень і фрагментарність регулювання залишаються стримувальними чинниками розвитку інституційної підтримки молоді.

Фінансові інструменти забезпечують практичну реалізацію нормативно визначених пріоритетів молодіжної політики та створюють матеріальну основу функціонування відповідних інститутів. Вони охоплюють бюджетне фінансування, програмно-цільові механізми, грантову підтримку, проєктне фінансування та інструменти державно-громадського партнерства.

Основними фінансовими інструментами є:

- фінансування державних і місцевих програм молодіжної політики з бюджетів різних рівнів;
- субвенції та трансферти громадам на розвиток молодіжної інфраструктури;
- конкурсні механізми підтримки молодіжних і громадських ініціатив;
- залучення міжнародної технічної допомоги, донорських і грантових ресурсів;
- підтримка молодіжних проєктів у межах програм соціально-економічного розвитку територіальних громад.

Ефективність фінансових інструментів значною мірою залежить від їх програмно-цільової спрямованості, прозорості процедур розподілу коштів та здатності органів публічної влади до проєктного управління. Недостатній рівень фінансової автономії громад, обмеженість ресурсів і слабка інтеграція

молодіжної політики в бюджетне планування знижують результативність інституційної підтримки молоді.

Нормативно-правові та фінансові інструменти регулювання мають розглядатися не ізольовано, а як взаємопов'язані складові єдиного інституціонального механізму. Правові норми задають рамки та правила використання фінансових ресурсів, тоді як фінансове забезпечення наповнює ці норми реальним змістом.

Застосування модульного підходу у молодіжній політиці супроводжуються відповідними фінансовими інструментами. Це дозволяє підвищити гнучкість системи інституційної підтримки молоді, адаптувати її до потреб конкретних територіальних громад і швидше реагувати на кризові виклики, зокрема в умовах війни (рис. 3.1).

Рисунок 3.1. Інструменти нормативно-правового та фінансового регулювання інституційної підтримки молоді

Джерело: побудовано автором

Таким чином, нормативно-правові та фінансові інструменти регулювання інституційної підтримки молоді є ключовими елементами системи державної молодіжної політики. Їх узгоджене, системне та адаптивне застосування створює передумови для посилення суб'єктності молоді, розвитку молодіжної інфраструктури та підвищення ефективності публічного управління у молодіжній сфері.

3.3. Партнерство інституцій: взаємодія держави, молоді, НУО та міжнародних структур

У сучасних умовах трансформації публічного управління, децентралізації влади, євроінтеграційних процесів та зростання соціальних ризиків, зокрема в умовах війни, особливої актуальності набуває питання партнерства інституцій у сфері молодіжної політики. Взаємодія держави, молоді, неурядових організацій (НУО) та міжнародних структур виступає ключовим чинником формування ефективної, інклюзивної та стійкої системи інституційної підтримки молоді, орієнтованої на розвиток людського капіталу, громадянської активності та соціальної згуртованості.

Партнерство інституцій у молодіжній сфері слід розглядати як багаторівневий і міжсекторальний процес узгодження інтересів, ресурсів і відповідальності між різними акторами публічної політики. Такий підхід відповідає сучасній парадигмі публічного управління, яка відходить від ієрархічних, патерналістських моделей і орієнтується на мережеву взаємодію, співвиробництво публічних рішень і залучення громадян до управлінських процесів.

Держава в системі партнерства виконує базову системоутворюючу роль. Саме вона формує нормативно-правові рамки молодіжної політики, визначає стратегічні пріоритети, забезпечує координацію між органами влади різних рівнів і створює умови для участі інших суб'єктів. Водночас сучасні підходи до

державного управління передбачають, що держава не є єдиним і домінуючим актором, а радше фасилітатором і модератором партнерських процесів. У контексті молодіжної політики це означає перехід від адміністративного управління молоддю до моделі спільного управління за участю самих молодих людей, громадських організацій та міжнародних партнерів.

Молодь у партнерській моделі постає не лише об'єктом державної політики, а повноцінним суб'єктом взаємодії. Залучення молоді до процесів ухвалення рішень, розроблення та реалізації програм і проєктів сприяє підвищенню їхньої релевантності реальним потребам молодого покоління, формує навички громадянської участі та відповідальності. Інституціоналізованими формами такої участі є молодіжні ради, консультативно-дорадчі органи при органах влади, молодіжні парламенти, а також участь молоді в проєктній діяльності на місцевому рівні. Важливою умовою ефективного партнерства є визнання суб'єктності молоді та відмова від патерналістських практик, що обмежують її ініціативність і автономію.

Неурядові організації відіграють особливу роль у системі партнерства інституцій, оскільки вони виступають посередниками між державою та молоддю, акумулюють соціальні інновації та забезпечують гнучкість і адаптивність молодіжної політики. НУО часто першими реагують на нові соціальні виклики, працюють з вразливими групами молоді, реалізують освітні, волонтерські та інклюзивні проєкти. Їхня участь у партнерстві дозволяє компенсувати обмеженість державних ресурсів, знижувати рівень бюрократизації та підвищувати ефективність реалізації молодіжних програм. Водночас ефективність такої взаємодії залежить від рівня довіри між державними інституціями та громадським сектором, прозорості механізмів фінансування та чіткого розмежування повноважень.

Міжнародні структури є важливими акторами партнерства інституцій, особливо в умовах євроінтеграції та післякризового відновлення. Вони забезпечують фінансову, експертну та методичну підтримку, сприяють трансферу кращих практик і стандартів молодіжної політики, підтримують

розвиток інституційної спроможності державних органів і громадських організацій. Участь міжнародних організацій, донорів і програм технічної допомоги дозволяє інтегрувати національну молодіжну політику в ширший європейський та глобальний контекст, підвищувати її відповідність принципам демократії, прав людини та сталого розвитку.

Водночас партнерство інституцій не є автоматично ефективним і потребує чітко вибудованих механізмів координації та комунікації. Однією з ключових проблем залишається фрагментарність взаємодії між суб'єктами молодіжної політики, дублювання функцій і відсутність спільного бачення цілей. У цьому контексті важливого значення набувають міжвідомчі та міжсекторальні платформи, спільні програмно-цільові документи, а також використання проектного та модульного підходів до реалізації молодіжної політики. Такі інструменти дозволяють узгоджувати дії різних акторів, концентрувати ресурси та забезпечувати сталість результатів.

Особливу роль у розвитку партнерства інституцій відіграє місцевий рівень, де безпосередньо реалізуються молодіжні ініціативи та формується середовище для активної участі молоді. Територіальні громади стають простором експериментування з новими формами взаємодії, створення молодіжної інфраструктури, розвитку волонтерських і громадських рухів. Саме на місцевому рівні партнерство між органами влади, молоддю, НУО та міжнародними структурами набуває практичного виміру й може бути адаптоване до конкретних соціально-економічних умов.

Умови війни та післявоєнного відновлення актуалізували потребу в посиленні партнерських моделей у молодіжній політиці. Молодь активно залучається до волонтерської діяльності, гуманітарних ініціатив, підтримки внутрішньо переміщених осіб, що потребує координації з боку держави та підтримки з боку міжнародних партнерів. У цих умовах партнерство інституцій стає не лише інструментом розвитку, а й механізмом забезпечення соціальної стійкості та безпеки.

Таблиця 3.1 – Партнерство інституцій у сфері молодіжної політики: суб'єкти, функції та інструменти взаємодії

Суб'єкт партнерства	Ключова роль у системі	Основні функції	Інструменти взаємодії	Очікувані результати
Держава (центральні та місцеві органи влади)	Системоутворюючий та координуючий суб'єкт	Формування нормативно-правових рамок молодіжної політики; стратегічне планування; координація міжвідомчої взаємодії; забезпечення фінансування	Закони та підзаконні акти; державні місцеві програми; міжвідомчі координаційні механізми; бюджетне фінансування	Інституціоналізація молодіжної політики; узгодженість дій суб'єктів; стабільність і легітимність управлінських рішень
Молодь	Активний суб'єкт і бенефіціар політики	Участь у прийнятті рішень; ініціювання проєктів; громадянська та волонтерська активність; формування зворотного зв'язку	Молодіжні ради; консультативно-дорадчі органи; громадські слухання; участь у проєктних конкурсах	Підвищення суб'єктності молоді; розвиток громадянських компетентностей; відповідність політики реальним потребам молоді
Неурядові організації (НУО)	Посередник і провайдер соціальних інновацій	Реалізація молодіжних програм і проєктів; представництво інтересів молоді; робота з вразливими групами; адвокація	Грантові програми; соціальні проєкти; державно-громадське партнерство; публічні консультації	Гнучкість і адаптивність молодіжної політики; підвищення ефективності програм; посилення соціальної інклюзії
Міжнародні організації та донорські структури	Партнер розвитку та інституційної підтримки	Фінансова, експертна й методична підтримка; трансфер кращих практик; розвиток інституційної спроможності	Програми міжнародної технічної допомоги; гранти; навчальні та експертні платформи; мережеві проєкти	Гармонізація молодіжної політики з європейськими стандартами; підвищення якості управління; сталий розвиток
Інституції молодіжної інфраструктури (центри, простори, хаби)	Практичний рівень реалізації партнерства	Надання послуг молоді; підтримка ініціатив; розвиток неформальної освіти; комунікація між суб'єктами	Молодіжні центри; ресурсні платформи; спільні проєкти з НУО та владою	Соціальна згуртованість; доступність молодіжних послуг; розвиток локальних спільнот

Джерело: побудовано автором

Подана таблиця 3.2 відображає комплексну модель партнерства інституцій у сфері молодіжної політики, що ґрунтується на міжсекторальній взаємодії та розподілі функцій між ключовими суб'єктами. Аналіз таблиці свідчить, що держава виконує системоутворюючу та координаційну роль, забезпечуючи нормативно-правові й фінансові умови реалізації молодіжної політики. Водночас молодь представлена не лише як бенефіціар, а як активний суб'єкт управлінських процесів, що відповідає сучасним демократичним підходам. Неурядові організації виступають гнучким посередником між владою та молоддю, сприяючи впровадженню соціальних інновацій і роботі з вразливими групами. Значущою є роль міжнародних структур, які забезпечують трансфер кращих практик і ресурсну підтримку. Інституції молодіжної інфраструктури формують практичний рівень реалізації партнерства. Загалом таблиця демонструє, що ефективність молодіжної політики залежить від узгодженості дій, довіри та спільної відповідальності всіх учасників партнерства.

Таким чином, партнерство інституцій у сфері молодіжної політики є складним, багатовимірним процесом, що ґрунтується на взаємодії держави, молоді, неурядових організацій та міжнародних структур. Його ефективність визначається рівнем інституційної спроможності, довіри, відкритості та готовності до спільної відповідальності. Розвиток такого партнерства створює передумови для формування сучасної моделі молодіжної політики, орієнтованої на активну участь молоді, соціальні інновації та сталий розвиток суспільства.

ВИСНОВКИ

Під час дослідження запропонованої проблематики зроблено такі висновки та узагальнення.

Молодіжна політика та молодіжна робота в Україні сформувалися як комплексна міжсекторальна сфера публічної політики, спрямована не стільки на «обслуговування» молоді через окремі заходи, скільки на створення умов її соціального, економічного, культурного й громадянського становлення. Ключовим результатом розвитку сучасного підходу є зміна парадигми: молодь дедалі більше розглядається як суб'єкт політики, здатний впливати на рішення та брати участь у їх реалізації, а не як пасивний отримувач підтримки. Децентралізація підсилила роль територіальних громад і зробила молодіжну політику більш контекстною, залежною від локальних потреб і ресурсів, що водночас підвищує вимоги до спроможності органів місцевого самоврядування. Молодіжна робота виступає практичним інструментом реалізації політики, базується на добровільності, неформальній освіті та партнерстві, і забезпечує розвиток компетентностей та активного громадянства. Воєнний контекст радикально розширив зміст політики й молодіжної роботи, додавши пріоритети безпеки, психосоціальної підтримки, адаптації та залучення молоді до відновлення, що переводить систему в режим стійкості й мобілізації.

Порівняння моделей молодіжної політики та молодіжної роботи показує, що вони відображають різний баланс між роллю держави, ступенем автономії молоді та інструментами підтримки, а отже можуть виступати практичним «конструктором» для реформування політики в Україні. Патерналістська модель, яка історично була впливовою, забезпечує соціальний захист, але обмежує участь молоді та сприяє її пасивізації. Ліберальна модель підсилює індивідуальну відповідальність і роль ринку, однак для України є ризикованою через нерівності, соціальні загрози та кризові умови. Соціально-інтеграційний підхід дозволяє поєднати підтримку з інтеграцією молоді в освіту, зайнятість і

соціальні системи, проте потребує якісної координації політик. Найбільш релевантною для сучасної України є участницька (партнерська) модель, яка інституціоналізує участь молоді та міжсекторальну взаємодію, а молодіжну роботу розглядає як простір розвитку компетентностей і громадянської активності. Перспективною є модель співуправління, що забезпечує реальний вплив молоді через спільні органи ухвалення рішень і підвищує довіру до інституцій. В умовах війни й відбудови актуалізується відновлювально-стійкісна модель, яка інтегрує волонтерство, психосоціальну підтримку та залучення молоді до відновлення громад, що потребує гнучкого комбінування моделей залежно від цілей і контексту.

Інституційні засади реалізації молодіжної політики та молодіжної роботи в Україні формують багаторівневу систему, у якій результативність залежить від узгодженості дій державних, регіональних і місцевих інституцій, а також від реальної інтеграції громадянського суспільства й самої молоді в управлінський цикл. Національний рівень задає стратегічну рамку, нормативно-правове регулювання та координацію, але через міжсекторальність молодіжної політики потребує стійких міжвідомчих механізмів. Регіональний рівень виконує функцію адаптації державних пріоритетів до територіальних умов і координації громад, що важливо для зменшення диспропорцій і розвитку мережі інфраструктури. Місцевий рівень у контексті децентралізації стає ключовим для практичної реалізації, оскільки саме громади формують програми, створюють молодіжні центри та забезпечують доступність послуг. Консультативно-дорадчі інституції (молодіжні ради) є механізмом представництва інтересів молоді, але їх ефективність визначається не формальним статусом, а впливом на рішення. Інфраструктурні елементи (центри, простори) забезпечують практику молодіжної роботи, а кадровий компонент (молодіжні працівники) визначає її якість і професійність. Громадські організації додають системі гнучкості та інноваційності, однак стійкість партнерств стримується обмеженнями фінансування й планування; війна посилила потребу швидкої адаптації

інституцій, а тому моніторинг, індикатори результативності та участь молоді в оцінюванні стають критичними для подальшого вдосконалення системи.

У 2022–2024 роках молодіжна політика України на національному, регіональному та місцевому рівнях еволюціонувала під впливом повномасштабної війни, зосередившись на життєстійкості, патріотичній ідентичності, волонтерстві та підтримці громад. Нормативна рамка (Стратегія до 2030) зберегла системність, але пріоритети були переорієнтовані на воєнні потреби та відновлення. Фінансування Мінмолодьспорту характеризувалося високою волатильністю, тоді як регіони та громади адаптували програми до контексту безпеки й ВПО. Молодіжні центри та ради стали інфраструктурою мобілізації і діалогу, а міжнародні партнери суттєво підсилили спроможність системи.

Фінансове забезпечення молодіжної політики у 2022–2024 роках формувалося з трьох ключових джерел: державного бюджету, місцевих бюджетів і міжнародної допомоги, причому внутрішні видатки на молодіжні програми залишалися відносно малими та нерівномірними. Війна спричинила секвестр і переорієнтацію коштів на оборону, що зменшило можливості для системного фінансування молодіжної роботи. На рівні громад у 2022 році спостерігалось скорочення «необов'язкових» витрат, але у 2023–2024 роках відбулося часткове відновлення фінансування з чіткішою цільовою спрямованістю. Критичним компенсатором стала міжнародна донорська підтримка, яка фактично стабілізувала сектор.

Війна докорінно трансформувала пріоритети молодіжної політики, перевівши її з переважно соціально-розвиткової логіки в логіку стійкості та відновлення. Ключовими напрямками стали: 1) масове волонтерство й залучення молоді до оборонної активності, що перетворилося на інструмент суспільної витривалості; 2) релокація та мобільність, які актуалізували політику інтеграції ВПО, підтримки молоді за кордоном і стимулювання повернення; 3) психосоціальна та реабілітаційна підтримка, що стала необхідною для

збереження людського капіталу. Загалом молодь зміцнила статус партнера держави, а участь і взаємодія з донорами стали базовими умовами ефективності.

Організаційна структура інституційного забезпечення молодіжної політики в Україні є багаторівневою та охоплює центральні органи (Мінмолодьспорт і профільні підрозділи інших ЦОВВ), регіональні адміністрації та місцеве самоврядування, а також консультативні органи (молодіжні ради) і молодіжну інфраструктуру (центри, простори). Децентралізація посилила роль громад як основного середовища практичної реалізації політики та збільшила значення локальних програм і кадрового супроводу. Водночас міжвідомча координація залишається критичною умовою цілісності політики, особливо у воєнний час. Розширення мережі молодіжних центрів/просторів свідчить про інституційну адаптивність та зростання спроможності на місцях.

Інструменти нормативно-правового та фінансового регулювання утворюють єдиний механізм інституційної підтримки молоді: правові норми визначають цілі, суб'єктів, повноваження та форми участі молоді, а фінансові інструменти забезпечують ресурсну реалізацію пріоритетів. Для воєнного й децентралізованого контексту ключовими вимогами є адаптивність регулювання, чіткість розподілу компетенцій та прозорість бюджетних і грантових процедур. Результативність фінансування залежить від програмно-цільового підходу, проєктного управління та спроможності громад залучати співфінансування й донорські ресурси. Модульний підхід дозволяє швидше реагувати на кризові потреби та узгоджувати інструменти з конкретними функціями політики.

Партнерство інституцій у молодіжній політиці є визначальним чинником її ефективності та стійкості, оскільки поєднує ресурси держави, суб'єктність молоді, гнучкість НУО та фінансово-експертний потенціал міжнародних структур. Держава задає рамки та координацію, молодь забезпечує легітимність і релевантність рішень через участь, НУО прискорюють інновації та роботу з вразливими групами, а донори підтримують трансфер стандартів і інституційну спроможність. Разом із тим ризиками залишаються фрагментарність взаємодії,

дублювання функцій і слабка узгодженість цілей, що потребує міжсекторальних платформ та спільного планування, особливо на рівні громад.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ

1. Про основні засади молодіжної політики: Закон України № 1414-IX від 27.04.2021. Редакція від 13.07.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text> (дата звернення: 15.10.2025)
2. Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року: Указ Президента України № 94/2021 від 12.03.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text> (дата звернення: 15.10.2025)
3. Про соціальні послуги: Закон України № 2671-VIII від 17.01.2019 Редакція від 27.09.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (дата звернення: 15.10.2025)
4. Про громадські об'єднання: Закон України № 4572-VI від 22.03.2012. Редакція від 03.09.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/4572-17#Text> (дата звернення: 15.10.2025)
5. Про затвердження типових положень про молодіжний центр та про експертну раду при молодіжному центрі: Постанова КМУ №1014 від 20 грудня 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1014-2017-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.10.2025)
6. Софій О. Роль молоді в молодіжній політиці України. *Аналітична записка*. URL: <https://dialog.lviv.ua/wp-content/uploads/2021/01/Rol-molodi-v-molodizhniy-polititsi-Ukrayini.pdf> (дата звернення: 15.10.2025).
7. Молодіжна політика в Україні: становлення, виклики та перспективи розвитку: кол. монографія. К. : ГО «Інститут молоді», 2025. 368 с.
8. Гиренко Л. А. Проблеми реалізації молодіжної політики в Україні та шляхи їх подолання. *Державне будівництво*. 2024. № 1 (35). С. 320–334 <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2024-1-24>
9. Драпушко Р. Г., Горінов П. В., Захаренко К. В., Міненко Є. С. Державна молодіжна політика України в умовах європейської інтеграції: виклики та можливості. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Публічне*

управління та адміністрування. 2022. Т. 33(72). № 4. С. 9.

<https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2022.4/02>

10. Савельєв Є. В., Шарова О. С. Просування цінностей і стандартів ЄС у сфері молодіжної політики в країнах Європи. *Вчені записки Університету економіки та права «КРОК»*. 2020. № 1(57). С. 44–49.

<https://doi.org/10.31732/2663-2209-2020-57-44-49>

11. Комаринець С. О., Машталір С. Г. Основні напрями вирішення проблем молодіжної політики в Україні. *Механізм регулювання економіки*. 2023. № 1(99). С. 105–112. <https://doi.org/10.32782/mer.2023.99.17>

12. Стукан Т. М. Аналіз європейської системи інституційного забезпечення молодіжної політики. *Вчені записки ТНУ ім. В.І. Вернадського. Серія: «Державне управління»*. 2021. Том 32 (71). № 4. С. 79–86.

<https://doi.org/10.32838/TNU-2663-6468/2021.4/13>

13. Молодіжна політика, заснована на підходах участі: Навчальний посібник для проведення навчання за Типовою загальною короткостроковою програмою підвищення кваліфікації для державних службовців та службовиць і посадових осіб місцевого самоврядування, К., 2023. URL: <https://diiukraine.org/wp-content/uploads/2024/01/1680ae0ef2.pdf> (дата звернення: 15.10.2025)

14. Дослідження потреб і стану діяльності молодіжних працівників і працівниць і перспектив розвитку молодіжної роботи в Україні під час війни та в повоєнний період DFD-YD/ETD (2024) 270. К., 2025. URL: <https://rm.coe.int/youth-worker-needs-research-report/1680b4ed97> (дата звернення: 15.10.2025)

15. Циганин М. П. Інституційна підтримка суб'єктів молодіжної політики на місцевому рівні. *Ефективність державного управління*. 2023. Вип. 3(76/77). С. 50–56. <https://doi.org/10.36930/507608>

16. Актуальні проблеми молодіжної та сімейної політики : збірник наукових робіт / В. П. Андрущенко (голова), Р. Г. Драпушко (заст. гол.), Г. М. Торбін (заст. гол.), П. В. Горінов (заст. гол.), Є. С. Міненко (секр.) та ін. Київ : Вид-во УДУ

імені Михайла Драгоманова, 2024. 166 с. <https://doi.org/10.31392/concurs.UDU-NNIPiP.2024>

17. Звіт за результатами дослідження програм місцевої молодіжної політики на основі поточних потреб і можливостей. Тлумацька міська територіальна громада Івано-Франківського району Івано-Франківської області. URL: <https://sss-ua.org/wp-content/uploads/2024/12/zvit-Tlumatska-kab.pdf> (дата звернення: 15.10.2025)

18. Васильців Т., Мельник М., Лещух І., Флейчук М., Іляш О. Пріоритетні напрями та інструменти формування молодіжної політики України в умовах війни й повоєнного відновлення. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2024. Том 6 (59). С. 547–564 <https://doi.org/10.55643/fcaptr.6.59.2024.4542>

19. Дослідження потреб і стану діяльності місцевих, обласних і національних органів влади у сфері молодіжної політики, а також місцевих і обласних молодіжних консультативно-дорадчих органів, зокрема з урахуванням потреб і реалій молодих людей у воєнний і повоєнний період. DDP-YD/ETD (2023) 271. К., 2023. URL: <https://rm.coe.int/yfd-ukraine-iii-research-report-i-ukrainian/1680ae8108> (дата звернення: 15.10.2025)

20. Гришина Ю.М., Малюга Л. Ю. Правові засади реалізації молодіжної політики України з урахуванням викликів сучасного світу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2021 № 49. С. 112– 116. <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2021.49.24>

21. Молодіжна політика в Україні: навчальний посібник / П. В. Горінов, Р. Г. Драпушко, Н. А. Драпушко, О. Є. Ільок / за заг. ред. акад., проф. В. П. Андрущенко. Київ: Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2023. 304 с. URL: <https://enquirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c5ff8295-8513-4a9b-851d-abb0e7a6ac05/content> (дата звернення: 15.10.2025)

22. Молодь України: виклики та адаптація в умовах воєнного стану: інформаційно-аналітичні матеріали до державної доповіді про становище молоді

в Україні / В.О. Радкевич, М.А. Пригодій, Т.М. Герлянд, О.А. Тітова, В.А. Кручек, О.В. Лапа, Д.О. Закатнов, Л.А. Лупаренко. Київ: Інституту професійної освіти НАПН України, 2025. 37 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744908/1/Youth%20of%20Ukraine%20%28IAM%292025.pdf> (дата звернення: 15.10.2025)

23. Матухно Г.Р. Критерії класифікації інституційних чинників публічної політичної участі молоді. *Регіональні студії*. 2024. № 38. С. 106–112. <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2024.38.17>

24. Івашова Л. М., Кудряшов Р. О., Аршиннікова А. В. Молодіжні субкультури як об'єкт і суб'єкт державної політики та рушійна сила відбудови України. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2025. № 2 (45). С. 21–30. <https://doi.org/10.32782/2310-9653-2025-2.3>

25. Єрмоленко І. Молодіжна політика: сутність та основні моделі реалізації. *Науково-теоретичний альманах Грані*. 2023. Вип. 26(4). С. 51-56. <https://doi.org/10.15421/172374>

26. Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України: покоління стійкості-2030». URL: <https://mms.gov.ua/storage/app/uploads/public/688/1ff/559/6881ff55960eb703449342.pdf> (дата звернення: 15.10.2025)

27. Рекомендація CM/Rec(2015)3 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам про доступ молоді з неблагополучних районів до соціальних прав. URL: <https://rm.coe.int/access-to-social-rights-cmrec-2015-3-ukr/1680a0f164> (дата звернення: 15.10.2025)

28. Рекомендація CM/Rec(2017)4 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам про молодіжну роботу. URL: <https://rm.coe.int/recommendation-cmrec-2017-4-ukr/16808e4d93> (дата звернення: 15.10.2025)

29. Рекомендація CM/Rec(2016)7 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам про доступ молодих людей до прав. URL: <https://rm.coe.int/access-to-rights-for-young-peoplecm-2016-7-ua-ukr/1680a153fc> (дата звернення: 15.10.2025)

30. Рекомендація CM/Rec(2023)4 Комітету міністрів державам-членам щодо участі ромської молоді. URL: <https://rm.coe.int/rec-on-roma-youth-participation-upd-2774-6711-4760-v-1/1680abf18f9>. (дата звернення: 15.10.2025)

31. Рекомендація CM/Rec(2022)6 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам про захист молодіжного громадянського суспільства і молоді та підтримки їх участі в демократичних процесах. URL: <https://rm.coe.int/rec-on-youth-civil-society-upd-2764-3898-5224-v-1/1680abf191> (дата звернення: 15.10.2025)

32. Переглянута Європейська хартія про участь молоді в місцевому та регіональному житті. URL: <https://rm.coe.int/168071b58f> (дата звернення: 15.10.2025)

33. Хартія Ради Європи з освіти для демократичного громадянства і освіти з прав людини. URL: <https://rm.coe.int/16806b93be> (дата звернення: 15.10.2025)

34. Про державний бюджет України на 2026 рік: Закон України № 4695-IX від 03.12.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4695-IX#n298> (дата звернення: 15.10.2025)

35. Про Державний бюджет України на 2025 рік: Закон України № 4059-IX. Редакція від 23.10.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4059-20#Text> (дата звернення: 15.10.2025)

36. Про Державний бюджет України на 2024 рік: Закон України № 3460-IX. Редакція від 21.09.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#Text> (дата звернення: 15.10.2025)

37. Про Державний бюджет України на 2023 рік: Закон України № 2710-IX. Редакція від 22.10.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20> (дата звернення: 15.10.2025)

38. Про Державний бюджет України на 2022 рік: Закон України №1928-IX. Редакція від 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text> (дата звернення: 15.10.2025)

39. Молодіжна політика під час війни: чому Україні необхідне продовження проєкту Ради Європи. URL: <https://mms.gov.ua/news/molodizhna-polityka-pid->

[chas-viiny-chomu-ukraini-neobkhidne-prodovzhennia-proiektu-rady-ievropy](#) (дата звернення: 15.10.2025)

40. Youth and sport: European Commission and the Ministry for Youth and Sport of Ukraine further enhance cooperation. URL: <https://mms.gov.ua/news/youth-and-sport-european-commission-and-the-ministry-for-youth-and-sport-of-ukraine-further-enhance-cooperation> (дата звернення: 15.10.2025)

41. Краще майбутнє: Економічне обґрунтування для інвестування в молодь в Україні. Фінальний звіт. URL: https://www.unicef.org/ukraine/media/47241/file/Youth%20Investment%20Case_UA.pdf (дата звернення: 15.10.2025)

42. Impact of war on youth in Ukraine. Findings and Recommendations. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2023-07/undp-ua-impact-war-youth-eng-findings-recommendations_2023_2.pdf (дата звернення: 15.10.2025)

43. Voices of the youth from the east of Ukraine: how have the lives of young activists changed since the outbreak of war. URL: <https://ukraine.unfpa.org/en/news/voices-youth-east-ukraine-how-have-lives-young-activists-changed-outbreak-war> (дата звернення: 15.10.2025)

44. Студеннікова І. Ринок праці в умовах війни: демографічні виклики для України. URL: <https://voxukraine.org/rynok-pratsi-v-umovah-vijny-demografichni-vyklyky-dlya-ukrayiny> (дата звернення: 15.10.2025)

45. Луцай В.В. Проблема безробіття молоді в Україні. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2022. Вип. 05 (33). С. 182–186. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.05.33>

46. Судаков М., Лісогор Л. Ринок праці України 2022–2023: стан, тенденції та перспективи. URL: https://solidarityfund.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/ebd_ukraine-lm-1.pdf (дата звернення: 15.10.2025)

47. Рівень безробіття серед ВПО майже вдвічі більший, ніж у поверненців та тих, хто не виїжджав — МОМ. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2025/12/05/163690694/> (дата звернення: 15.10.2025)

48. Empowering Youth in Humanitarian Action in Ukraine. URL: <https://www.humanitarianleadershipacademy.org/wp-content/uploads/2025/03/HLA-youth-full-report.pdf> (дата звернення: 15.10.2025)

49. Кабінет Міністрів України прийняв Типове положення про молодіжні ради при центральних органах виконавчої влади. URL: <https://mms.gov.ua/news/kabinet-ministriv-ukrainy-pryiniav-typove-polozhennia-pro-molodizhni-rady-pry-tsentralnykh-orhanakh-vykonavchoi-vlady> (дата звернення: 15.10.2025)

50. Про стан діяльності молодіжних центрів та молодіжних просторів в Україні. URL: <https://mms.gov.ua/news/pro-stan-diialnosti-molodizhnykh-tsentriv-ta-molodizhnykh-prostoriv-v-ukraini> (дата звернення: 15.10.2025)

51. Про затвердження Стратегічного плану діяльності Міністерства молоді та спорту України на 2023 - 2025 роки: Наказ Міністерство молоді та спорту України № 5218 від 29.12.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v5218924-22#Text> (дата звернення: 15.10.2025)

ДОДАТКИ

Додаток А

Фінансування Міністерства молоді та спорту України

Таблиця А.1 – Фінансування Міністерства молоді та спорту України за статтями видатків (КПКВК 3401070, 3401110, 3401120, 3401220, 3401280, 3401320, 3401360) у 2022–2026 роках, тис. грн

Рік	КПКВК	Назва бюджетної програми	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Усього
1	2	3	4	5	6
2022	3401070	Здійснення заходів державної політики з питань молоді та державна підтримка молодіжних та дитячих громадських організацій	124 896,5	0,0	124896,5
2022	3401110	Розвиток спорту серед осіб з інвалідністю та їх фізкультурно-спортивна реабілітація	1 076 677,0	12 509,7	1089186,7
2022	3401120	Підготовка і участь національних збірних команд в Паралімпійських і Дефлімпійських іграх	1 476 645,7	0,0	1 476 645,7
2022	3401220	Розвиток фізичної культури, спорту вищих досягнень та резервного спорту	4 209 620,5	95 490,3	4 305 110,8
2022	3401280	Фінансова підтримка громадських об'єднань фізкультурно-спортивного спрямування	68 511,5	0,0	68 511,5
2022	3401320	Підготовка і участь національних збірних команд України в міжнародних змаганнях, що проводять Міжнародний, Європейський олімпійські комітети, включаючи Олімпійські ігри, та Всесвітніх іграх	159 774,8	0,0	159 774,8
2022	3401360	Розвиток спортивної медицини	40 912,3	186,0	41 098,3
2023	3401070	Здійснення заходів державної політики з питань молоді та державна підтримка молодіжних та дитячих громадських організацій	36 605,7	0,0	36 605,7
2023	3401110	Розвиток спорту серед осіб з інвалідністю та їх фізкультурно-спортивна реабілітація	628 368,0	48 739,2	677 107,2
2023	3401120	Підготовка і участь національних збірних команд в Паралімпійських і Дефлімпійських іграх	146 593,6	0,0	146 593,6
2023	3401220	Розвиток фізичної культури, спорту вищих досягнень та резервного спорту	2 082 329,0	410 260,8	2 492 589,8
2023	3401280	Фінансова підтримка громадських об'єднань фізкультурно-спортивного спрямування	41 673,1	0,0	41 673,1

Продовження таблиці А.1

1	2	3	4	5	6
2023	3401320	Підготовка і участь національних збірних команд України в міжнародних змаганнях, що проводять Міжнародний, Європейський олімпійські комітети, включаючи Олімпійські ігри, та Всесвітніх іграх	159 718,3	0,0	159 718,3
2023	3401360	Розвиток спортивної медицини	34 331,7	186,0	34 517,7
2024	3401070	Здійснення заходів державної молодіжної політики та утвердження української національної та громадянської ідентичності	65 664,0	0,0	65 664,0
2024	3401110	Розвиток спорту серед осіб з інвалідністю та їх фізкультурно-спортивна реабілітація	955 868,0	27 808,3	983 676,3
2024	3401120	Підготовка і участь національних збірних команд в Паралімпійських і Дефлімпійських іграх	1 091 346,8	0,0	1 091 346,8
2024	3401220	Розвиток фізичної культури, спорту вищих досягнень та резервного спорту	3 966 649,0	234 075,9	4 200 724,9
2024	3401280	Фінансова підтримка громадських об'єднань фізкультурно-спортивного спрямування	76 925,5	0,0	76 925,5
2024	3401320	Підготовка і участь національних збірних команд України в міжнародних змаганнях, що проводять Міжнародний, Європейський олімпійські комітети, включаючи Олімпійські ігри, та Всесвітніх іграх	495 402,1	0,0	495 402,1
2024	3401360	Розвиток спортивної медицини	42 524,8	186,0	42 710,8
2025	3401070	Здійснення заходів державної молодіжної політики та утвердження української національної та громадянської ідентичності	79 088,3	420,0	79 508,3
2025	3401110	Розвиток спорту серед осіб з інвалідністю та їх фізкультурно-спортивна реабілітація	768 443,9	5 293,0	773 736,9
2025	3401120	Підготовка і участь національних збірних команд в Паралімпійських і Дефлімпійських іграх	888 990,9	0,0	888 990,9
2025	3401220	Розвиток фізичної культури, спорту вищих досягнень та резервного спорту	3 268 666,2	47 636,6	3 316 302,8

Продовження таблиці А.1

1	2	3	4	5	6
2025	3401280	Фінансова підтримка громадських об'єднань фізкультурно-спортивного спрямування	87 524,3	0,0	87 524,3
2025	3401320	Підготовка і участь національних збірних команд України в міжнародних змаганнях, що проводять Міжнародний, Європейський олімпійські комітети, включаючи Олімпійські ігри, та Всесвітніх іграх	396 972,4	0,0	396 972,4
2025	3401360	Розвиток спортивної медицини	42 639,3	186,0	42 825,3
2026	3401070	Здійснення заходів державної молодіжної політики та утвердження української національної та громадянської ідентичності	176 930,4	420,0	177 350,4
2026	3401110	Розвиток спорту серед осіб з інвалідністю та їх фізкультурно-спортивна реабілітація	882 031,5	0,0	882 031,5
2026	3401120	Підготовка і участь національних збірних команд в Паралімпійських і Дефлімпійських іграх	415 123,8	0,0	415 123,8
2026	3401220	Розвиток фізичної культури, спорту вищих досягнень та резервного спорту	3 893 678,8	7 211,4	3 900 890,2
2026	3401280	Фінансова підтримка громадських об'єднань фізкультурно-спортивного спрямування	147 127,8	0,0	147 127,8
2026	3401320	Підготовка і участь національних збірних команд України в міжнародних змаганнях, що проводять Міжнародний, Європейський олімпійські комітети, включаючи Олімпійські ігри, та Всесвітніх іграх	315 419,7	0,0	315 419,7
2026	3401360	Розвиток спортивної медицини	45 947,2	1 037,0	46 984,2